

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

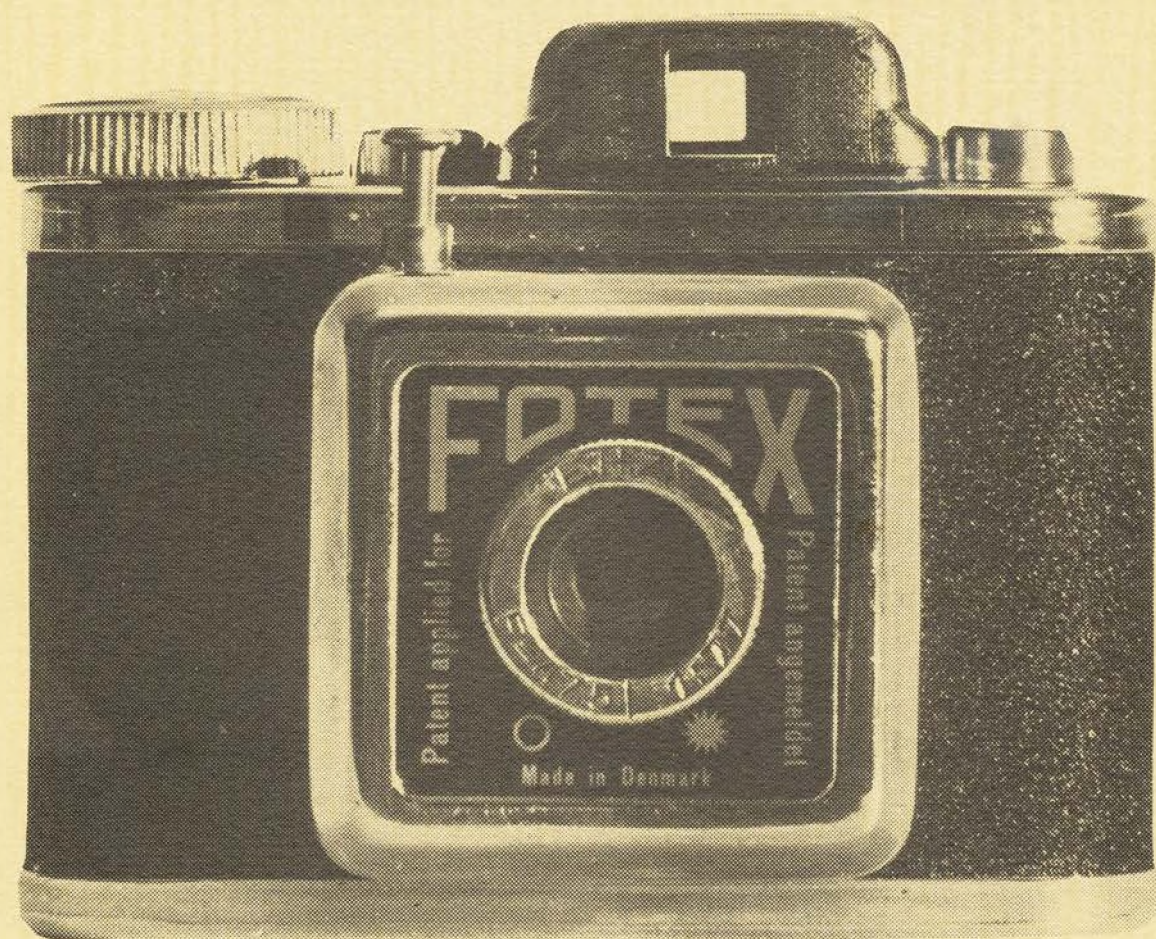
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

* O B J E K T I V *

Nr. 35

April 1986

FOTEX 4×4 cm

Dansk Fotohistorisk Selskab

DANSK KAMERA SERVICE
TAGENSVEJ 100

2200 KØBENHAVN N. · TELEFON 01-83 87 80

Nyt fra bestyrelsen

Endnu et år er gået, og den næste - den tiende - generalforsamling stunder til. Denne gang i april, altså en måned tidligere end før.

Den er rykket, fordi bestyrelsen fandt, at den var vanskelig at placere i maj. Dels på grund af de mange helligdage og dels på grund af vore medlemmers behov for at høre græsset gro og skrabe gammel maling af sommerhuset.

Men også på et andet punkt adskiller denne generalforsamling sig fra de tidligere, idet tre bestyrelsesmedlemmer ikke ønsker genvalg. Det er Erik Sundahl, Steen Nielsen og undertegnede - Andreas Trier Mørch.

Fælles for os tre er, at vi har fået for travlt med allehånde (andre) gøremål, og at vi føler, at det vil være en fordel for både Selskabet og os, at der kommer nye folk til.

Ifølge Dansk Fotohistorisk Selskabs vedtægter er det sådan, at det er Generalforsamlingen der vælger bestyrelsen, som derefter konstituerer sig, dvs. fordeler rollerne iblandt sig.

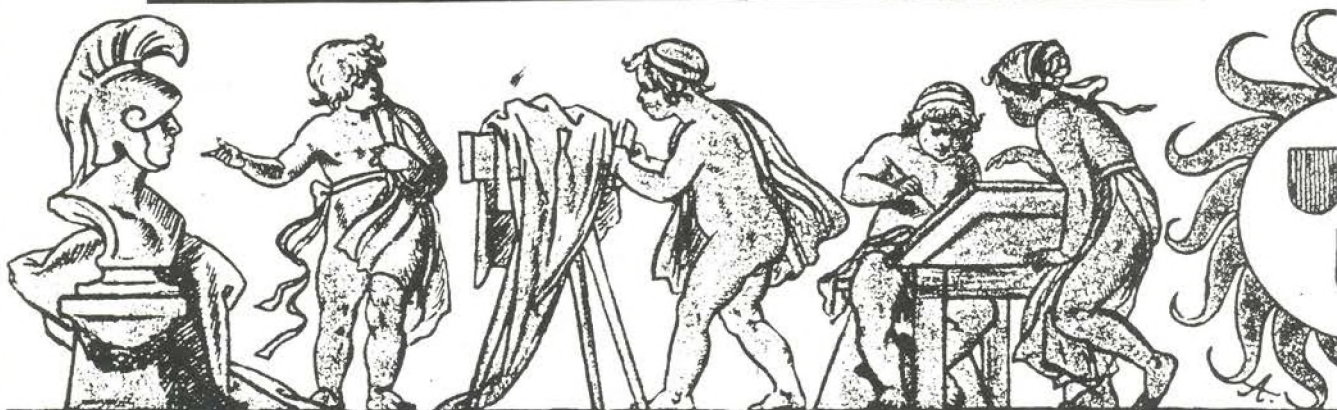
Hvem der således bliver Selskabets nye præsident afgøres først af den nye bestyrelse umiddelbart efter at Generalforsamlingen er slut.

Og til sidst - tak for denne gang.

Det har været fem rare og gemytlige år, hvor jeg har lært en masse og truffet mange nye spændende mennesker.

Jeg agter fremover, at rende til så mange af Selskabets arrangementer som jeg overhovedet kan, - nu blot med en lavere cigarføring og på en af de bageste rækker.

atm.

Nyt fra redaktøren!

Vi har længe måttet leve med visse problemer omkring vort blad Objektiv.

Dårlig indbinding, uensartet sværtning, manglende sider m.m. har været "irriterende". Hertil kommer, en urimelig høj fremstillingspris. Hvert nummer sugede bunden ud af vor pengekasse.

Nu er det lykkedes, takket være Erik Sundahls interesse for sagen, at få etableret en aftale med en anden bogtrykker.

Ved hjælp af "ny teknik" er resultatet blevet dette nummer af bladet. Der vel må betegnes, som et stort skridt fremad.

Objektiv - "føles", som et rigtigt blad, og man frygter ikke, at det skal forvandles til løsblade. Desuden er billedkvaliteten væsentlig bedre.

Til alle disse forbedringer, kommer desuden, lavere trykkeriomkostninger.

Perspektiverne er indlysende. Vi bliver i stand til at fremstille vort årlige TEMA-NUMMER, uden reklamer, dvs. et homogent fotohistorisk nummer.

Samtidig åbner der sig muligheder for, at vi kan begynde at beskæftige os med forlagsvirksomhed.

Her tænkes på genoptryk af gamle fotografiske kataloger, fortegnelser over "special-fotografica", noget der nok vil skabe glæde hos de herrer samlere.

Fotohistoriske dokumenter af sjælden art kan blive oversat og publiceret til rimelige priser.

Adskillige institutioner og privatpersoner har givet tilsagn om medvirken til sådanne projekter.

Skulle nogen ligge inde med sjældne kataloger, interessante fototekniske opstillinger, eller måske en god idé omkring sådanne publikationer - bedes man kontakte redaktionen.

Bestyrelsen ønsker en rigtig god sommerferie og på gensyn til en forhåbentlig ny spændende sæson!!

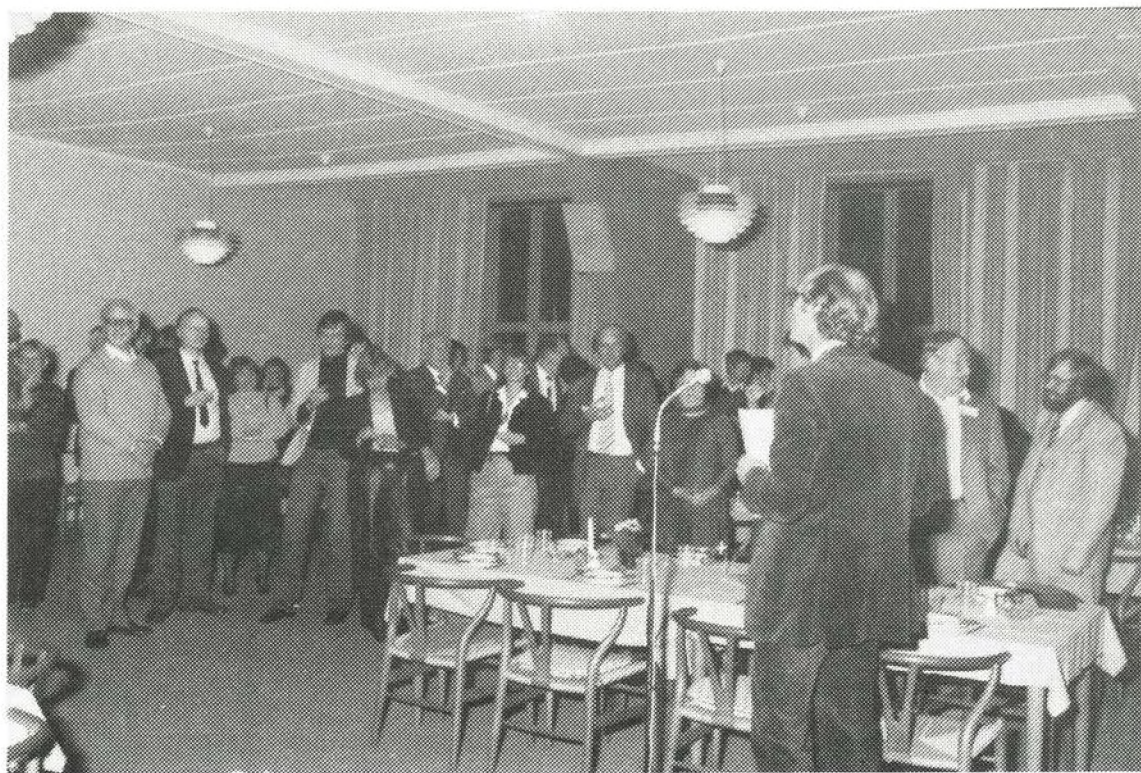
JUBILÆUMSFEST

Ole Schelde

Den 30. november 1985 holdt Dansk Fotohistorisk Selskab sin store og med spænding imødesete 10-års-jubilæumsfest.

Lyse venlige lokaler ved kirken i Hellerup dannede rammen om de 53 festklædte mennesker, der tog sig godt ud ved de festligt opdækkede borde, hvor man delte sig i 8-mandsgrupper. For en gang skyld havde så og sige alle de mandlige medlemmer været så fornuftige, at de havde bedt deres respektive koner med - ved vore almindelige møder må vi jo i høj grad savne kvindelig deltagelse, - bortset fra enkelte undtagelser.

Formanden, Andreas Trier Mørch bød alle hjerteligt velkommen, idet foreningen bød på en sprudlende velkomstdrink.

Andreas T. Mørch byder velkommen.

Torben Lind, - der sammen med sin kone var æresgæster, holdt fest-talen, hvori han især dvælede ved foreningens ydmyge start i 1975. Han omtalte flere interessante og fornøjelige episoder, der i årenes løb havde udspillet sig dengang vi havde til huse i P.B. Schmidts lokaler på Strandvejen.

Torben Lind.

Beneficegaverne beundres.

Inden den store lækre buffet, der stod smukt opstillet langs yder-væggene, måtte røres, stillede hele selskabet op foran Ture Ibsens 9x12 pladekamera for at blive "taget af" - ligesom i gamle dage med rigtige fotolamper, sort klæde over hovedet og lang eksponeringstid omtrent som i gamle dage.

Spisningen begyndte - i baggrunden spillede en udmærket hyggepia-nist, som Niels Resdahl havde "fremtryllet" fra sit firma. Han var god fordi han ikke spillede højere end man kunne snakke med hinanden imens. På et tidspunkt optrådte også en guitarspiller med sang - men under hans kvad var det umuligt at tale sammen, så han indså snart at ideen med at lade ham optræde var knap så velvalgt - men det bør nævnes, at han var blevet engageret meget sent, da det viste sig at et af festkomité-medlemmerne havde forregnet sig med hensyn til engagement af et par kendte festlige herrer fra fotobran-chen - det var en skam, for de er kendt for at være meget underhol-dende og morsomme.

Aftenens ene sensation var tre meget interessante fotohistoriske gaver, der på behørig vis blev overrakt til Danmarks Fotomuseum i Herning. Den ene giver var Claus Eigtved Neble, der på sin vej i København havde fundet og købt to sjældne klenodier: 1 læderkuffert, der havde tilhørt Kongelig Hoffotograf Peter Elfelt, og som denne havde benyttet på sine mange rejser. Desuden 1 FOTEX - dansk bygget kamera. Disse to gaver er omtalt andet steds i bladet.

Den anden donator var fhv. fotohandler Leerbech Sørensen tidligere Centrum Foto, - her drejede det sig om en enestående brev- og dokumentsamling fra Peter Elfelts tid som formand for Dansk Fotografisk Forening.

Vor redaktør, Flemming Berendt, konsulent for Danmarks Fotomuseum modtog gaverne på museets vegne og udtalte sin begejstring for de sjældne fund.

Senere på aftenen oplæstes en skriftlig hilsen fra "Norsk Fotohistorisk Forening" - sendt pr. brev fra Oslo.

Chr. Leerbech Sørensen og Claus Eigtved Neble visende deres flotte gaver frem. Dokumentsamling og kuffert.

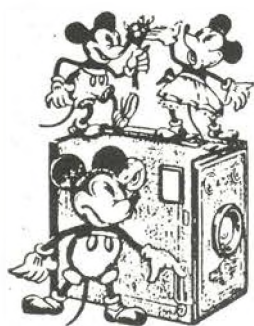
Kufferten vises frem.

Det "danske" FOTEX-kamera.

Aftenens anden "sensation" - eller rettere spændende højdepunkt var den store beneficeauktion, der blev ledet kyndigt af Andreas T. Mørch. (Selskabet beklagede at måtte undvære den person, der tidligere så ofte har udmærket sig som auktionarius, Flemming Anholm, der desværre denne aften var forhindret i at deltage) - til gengæld bør det ikke glemmes at Anholm atter i år begavede selskabet med en af sine fremragende sange, som skabt til lejligheden.

Mange gode og sjældne sager var på denne dag blevet skænket til det ædle formål at bidrage til foreningens - slunkne - kasse. Blandt rariteterne sås fx et "NICA" - danskbygget kamera, der kun er kendt i under 10 eksemplarer - et Leitz projektionsapparat med original papkasse - 3 stk. 50x60 "STIRN" optagelser, Herregaardsliv 1887-1900 - fundet, forstørret og skænket af Flemming Berendt - de gik som varmt brød - og meget mere. Ialt indbragte auktionen ca. 6.500 kroner, et meget smukt resultat - Flemming gav udtryk for sit inderste håb m.h.t. anvendelsen, men endnu har bestyrelsen intet vedtaget.

Flemming Anholm.

MODTAG EN BLOMST OG ET HJERTELTIGT KNUS I DAGENS ANLEDNING

Mine Mus

EN VISE VED
DANSK FOTOHISTORISK
SELSKABS
TIAARS JUBILÆUM
NOVEMBER 1985

Melodi: Her er liv og glade Dage...

Jeg vil sjunge om en Torben,
ham med efternavnet Lind,
som engang, nok saa forvorpen
rykked' en Annonce ind
om at danne en Forening
for vort Fotosamler-Folk.
Mange var af samme Mening,
Torben Lind var deres Tolk.

Der kom hurtigt Gang i Sagen,
og den første Medlemsflok
lagde Energi for Dagen
saa den lille faste Stok
støt i Medlemstal gro'de,
da vi Medlemsmøder holdt
hos Hr. Schmidt udi Skovsho'de,
hvor der tit var skidekoldt.

Vi har mange gode Minder
om vor Tid hos P.B. Schmidt,
selv om det var smaat med Kvinder,
men det var jo ligefedt,
- det var Foto vi gik op i,
alle Slags, men helst antik.
Der er ingen bedre Hobby
end lidt Fotomekanik.

Stadig voksed' vi og havde
efterhaanden smaat med Plads,
men saa fandt vi Aarhusgade,
hvor vi nu er godt tilpads.
Men desværre har man glemt a'
ventilere vort Gemak,
og for nogle er det slemt a'
taale Duften af Tobak.

Vor Bestyrelse i Aften
skal ha' Tak for deres Slid,
vi har nemlig aldrig haft en
bedre flok i vores Tid,
særlig en, vil jeg nu sige,
bør vi nævne med Honnør,
Energibundt uden lige,
X) - kort sagt, Bladets Redaktør!

Mange burde man vel nævne,
som har hjulpet Sagen frem,
men det overgaar min Evne,
derfor blot en Tak til dem,
der vist den gode Vilje
og har trukket deres Læs,
saa vi blev som en Familie,
vi der staar i D.F.S.

Ti Aar har vi nu paa Bagen,
og dem klared' vi med Glans,
kendt fra Gedser og til Skagen,
ja, endogsaa udenlands.
Lad os haabe, vor Forening
vil som ung og frisk bestaa,
aldrig blive en Forstening,
det vil vi skaale paa!

X) Dette Vers er bestilt og
betalt af Flemming Berendt.

Med tak er fremsendt crosset
check på Kr. 00/10 - forfat-
teren har ønsket at skænke
beløbet til velgørende formål!
F.B.

Bestyrelsens jyske repræsentant Jan Klinksgaard var aftenens anden "officielle" fotograf - alle blev forevigtet ved bordene og enkelte under auktionen - med udmærket resultatet.

Billederne kan tænkes udstillet ved generalforsamlingen i Århus.

Resten af aftenen forløb i harmonisk og hyggeligt samvær. Om der blev danset efter midnat skal jeg ikke kunne sige - men det blev i hvert fald ud på de små timer, inden de sidste fandt vejen hjemad - alle opløftede af den fornøjelige aften.

TAK til de medlemmer af festkomiteen, der trak det hårde læs.

Foto: Ture Ibsen

53 festedeltagere i Dansk Fotohistorisk Selskab, forevigt ved hjælp af "Gl. Teknik" - på Selskabets lo-årsdag.
Dette "unika" - kan erhverves ved henvendelse til Niels Resdahl Jensen. (ol 62 09 62) Pris Kr. 18.00.

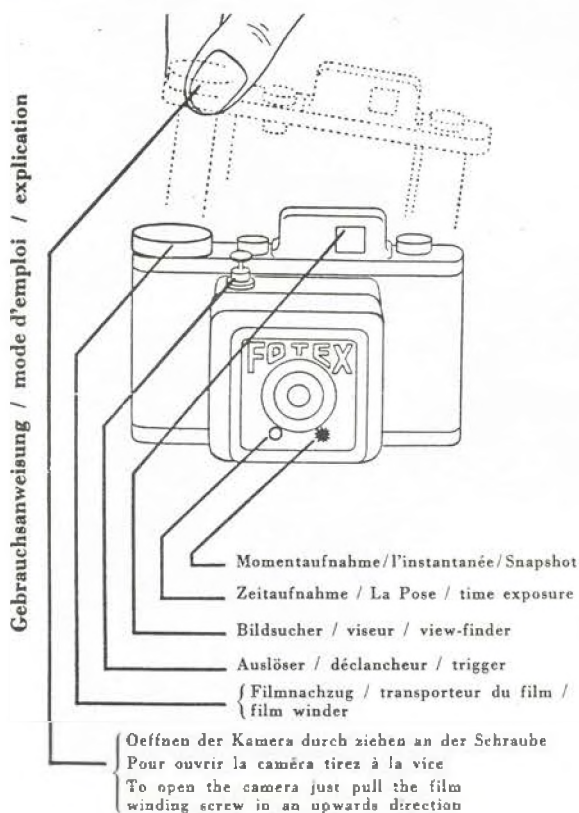
FOTEX 4×4 cm

Andreas Trier Mørch
Claus Eigtved Nebel.

I en årrække efter den anden verdenskrig var der valutarestriktioner i Danmark. Der var en lang række begrænsninger på den frie import, og mange varer, der blev anset som luksus, var svære eller umulige at få fat på for menigmand. Blandt disse var fotoudstyr til amatørbrug.

Både under krigen, hvor produktionen af KZ filmprojektorer startede, (se Objektiv nr.24) - og efter krigen, hvor også FOTAX og NEOFOT (se Objektiv nr.28) - indledte produktionen, blev der taget en lang række initiativer til at imødegå denne situation. Mange af de apparater og det tilbehør, der så dagens lys dengang, opnåede imidlertid kun en kort levetid, idet de fleste forsvandt samtidig med valutarestriktionerne, der gradvis blev afviklet i halvtredserne, og endeligt ophævet i 1957.

Et eksempel på en sådan produktion er det "nyopdukkede" FOTEX apparat, bygget til 12 optagelser i formatet 4x4 cm. på en 127 film. Lukkeren har to indstillinger, B og ca. 1/40 sek., og er af samme type som Agfa Clark.

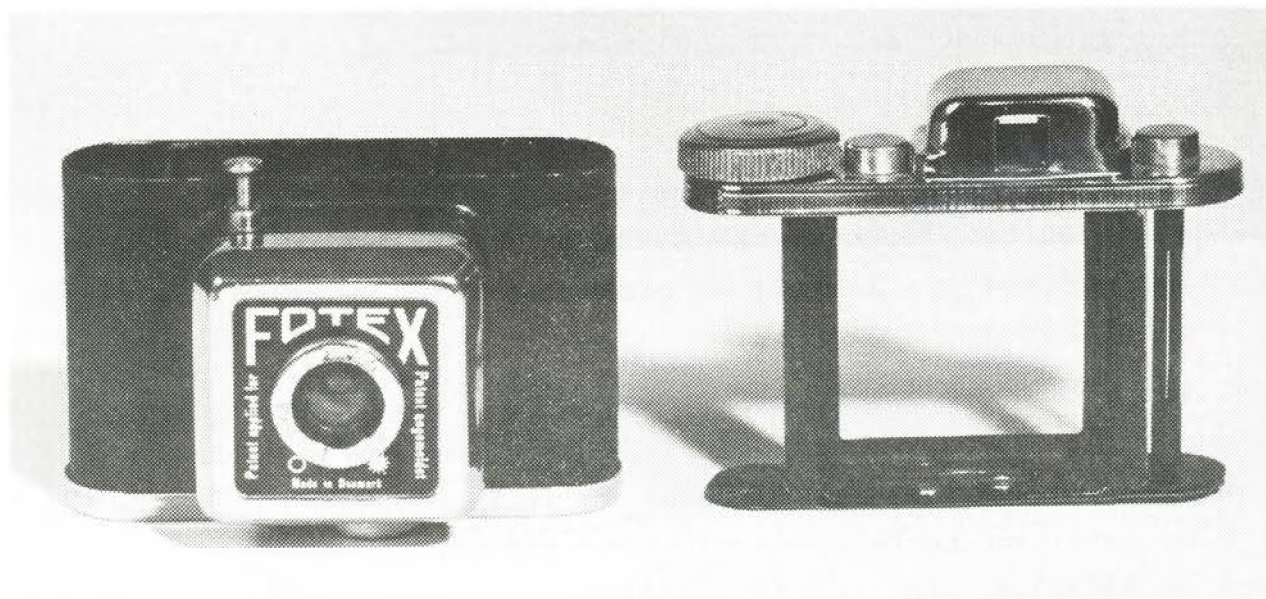

FOTEX 4×4 cm

Det var konstrueret af en Hr. Ernst Hofer fra Zürich (deraf bogstaverne E.H.Z. øverst på optikkransen), der var indehaver af patentret-tighederne. Han havde fået fremstillet presseværktøjet til prototypen i Østrig, men det havde vist sig, at der hverken der eller i Schweiz var et marked for apparatet, det mente han derimod, at der måtte være i Danmark, og af ukendte veje kom han i kontakt med fabrikant E. Ler-ager Larsen, fra Fa. Langes Legetøj (som også producerede Tekno-Biler)

En produktion blev startet på metalvarefabrikken "TERMAX", idet me-tallet kunne skaffes fra forskellige former for genbrug og det eneste der skulle importeres var optikken.

FOTEX- to dele, enkelt!

Die FOTEX-Kamera ist ein 100-prozentiges Quali-tätsfabrikat, schweizer Konstruktion, für Gross und Klein, mit einfacher Handhabung. Mit dem gewöhnlichen Rollfilm 4 × 6,5 cm erhalten Sie zwölf Bilder in der Grösse 4 × 4 cm.

La camera FOTEX est un produit de qualité su-périeure, construction suisse, pour tout le monde, et très facile à manier. Avec un Film standard 4 × 6,5 cm, vous tirez douze photos de la grandeur 4 × 4 cm.

"The FOTEX-Kamera" is of 100% a Swiss con-struction of the highest quality and is easily operated by everybody. With the "FOTEX" you get twelve pictures each 4 × 4 cm using the standard 4 × 6,5 cm Film.

FOTEX 4×4 cm

- Ganzmetallkamera / caméra tout en métal / metal-camera
- Durchsichtsucher / visuer / view-finder
- Gehäuseauslöser / déclancheur / trigger
- Zeitaufnahme / la pose / time exposure
- Momentaufnahme / l'instantanée / snapshot
- Rollfilm 4 × 6,5 / Film standard 4 × 6,5 / Rollfilm 4 × 6,5 cm
- 12 Aufnahmen / 12 photos / 12 pictures
- Numerierung der Aufnahmen im Filmfenster / indica-tion du nombre des photos à la fenêtre / the number of the exposure is shown in the small window.
- Öffnen der Kamera siehe Rückseite / pour la façon d'ouvrir la caméra voir au verso / for instructions to open the camera see back side
- Einfachste Handhabung der Kamera / manipulation la plus simple / The most easily handled camera made
- 1.5 m — ∞

Her skulle Direktoratet for Vareforsyning spørges, og for at undgå bureaukratiet med ansøgninsskemaer og ventetid, gik man lidt utraditionelt til værks.

Ferierejsende til Schweiz tog simpelthen en lille pose linser(!) med hjem i kufferten.

Kameraet blev distribueret gennem Fotogrosistfirmaet Heinrich og Poulsen i København. Den første leverance kom i februar 1953 og kostede ab. fabrik Kr. 13.50 stykket, hvilket hos fotohandleren gav en udsalgspris på mellem Kr. 24.00 - 28.00 pr. styk.

De sidste 200 stk. blev leveret i juli 1953, og kostede da Kr. 24.00 pr. stk., men nu var det også incl. lædertaske.

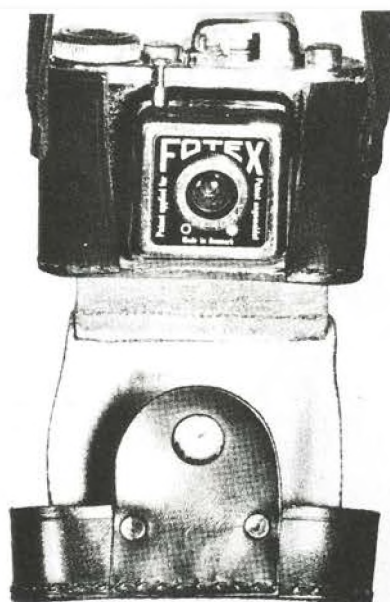
I alt blev der leveret 433 stk, til Heinrich og Poulsen, og desuden blev der solgt ca. 200 stk. til Sverige. Disse tal stammer fra Fa. "TERMAXs" ordrebøger, hvor vi er prokurist S.R. Andersen, megen tak skyldig for beredvillig hjælp.

Der var problemer med apparatet næsten fra den første dag. Det røde filmvindue på bagsiden faldt af, idet det blot var limet på udvendigt. Det blev derfor nødvendigt, at ændre konstruktionen, så der blev lavet en lille slids til det røde stykke celluloid. Med lidt velvilje, kan man således hævde, at der findes to varianter af apparatet. Der er også en del forskelle på det apparat, der blev afbildet i brugsanvisningen, og det der blev produceret i Danmark. Den væsentligste forskel lå i brændvidden, der i brugsanvisningen angives til 52,5 men blev 47,5. Blenden, som brugsanvisningen angiver til: 10,5 blev faktisk den noget bedre: 7,7.

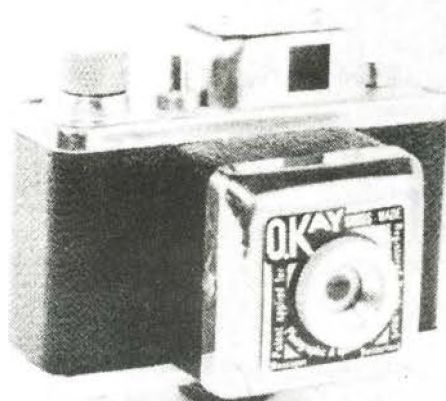
Forskellen opstod, fordi man brugte prototypen som forlæg, da brugsanvisningen skulle trykkes. Ydermere angiver brugsanvisningen, at der står "Optic Switzerland" - samme sted på apparatet, hvor der står "Made in Denmark".

Så hvor DANSK FOTEX apparatet egentlig er fremstillet, lader sig diskutere - produceret af en schweizer en kort periode på en fabrik foran på Amager ved København, og nu, i et enkelt eksemplar ved Dansk Fotohistorisk Selskabs mellemkomst - indlemmet i samlingen på Danmarks Fotomuseum i Herning.

Hvem var denne Hr. Ernst Hofer egentlig, og hvad var hans baggrund for at producere fotografi-apparatet? - og hvor blev hans presseværktøj egentlig af?

Fotex i taske

Forbløffende lighed

VI VED DET IKKE, men i Micael Auer's Katalog (nr. 1206) findes et schweizisk apparat - som forbløffende ligner FOTEX.

Bortset fra lukkerknappens placering på kamerahuset og en lille ændring i optrækket, er de helt ens i udformning og idé.

Og mest overraskende, det schweiziske angives, at have præcis den blænde og brændvidde, som FOTEX har i prototypen, men altså fik i den endelige udformning i Danmark.

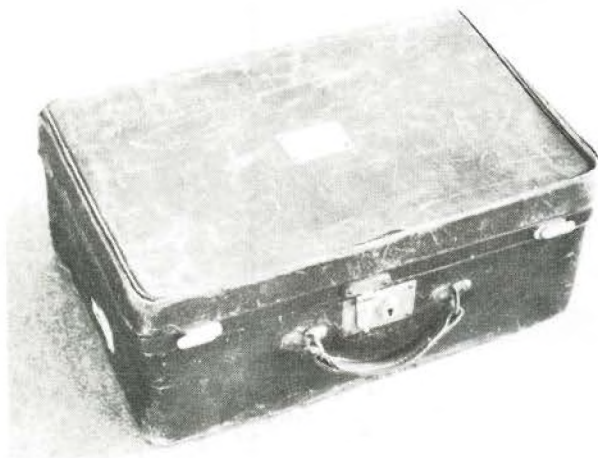
At brændvidden blev ændret, skyldes vel det nye format, som gik fra 3x4 cm. til 4x4 cm.

Så var Hr. Ernst Hofer, mon en person med tilknytning til den schweiziske virksomhed, der - så at sige - havde "købt" en kanon, for at begynde for sig selv? - Hvem ved?

Måske dukker der mere op om dette "landflygtige" FOTEX-APPARAT?

•Elfelt's rejsekuffert.

Fortalt af Claus Eigtved Neble.

Elfelts rejsekuffert

Sølvschildt

Den lille skind-æske

Flipper. Manchetter. Slips. Lommetørklæder. Skjorter. Nattøje. Underbenklæder. Strømper. Morgensko. Rejsehue. Handsker. Halstørklæde. Opium. Afførende Piller. Pulvere. Cyglosspiller. Pastiller d orateur. Sikkerhedsnaale. Syartikler. Stoppegarn og Naal. Selestrop. Snørrebaand. Brune og Sorte. Krave og Manchetknapper. Saks. Ligtornefildt og Kniv. Haarørste. Kam. Spejl. Klædesørste. Skopudserredskaber. Haarvoks. Tandpasta. Vat. Tandørste. VC Papir. Barberredskaber. Øjenvand. Sæbe. Krøllesaks. Lampe og Sprit. Brevpapir. Konvolutter. Visittkort. Cigarer. Cigaretter. Overfrakke. Paraply. Plaid. Kjølesæt. Hvide Slips og Handsker. Ridderkors. Ekstra Habit. Fotografiapparat. Plader. Skærebædt. Diamant. Støvler. Saaler til Støvler. Galocher. Mørkekammerlygte. (Barbersager) Svamp. Nathue. Froterklud. Haandklæde. Næsesalve. Skohorn. Pas. Kørekort. Ur.

Pas. Kørekort. Ur.

"Huske-liste"

Flipper. Manchetter. Slips. Lommetørklæder. Skjorter. Nattøje. Uldtrøjer. Underbenklæder. Strømper. Morgensko. Rejsehue. Handsker. Halstørklæde. Opium. Afførende Piller. Pulvere. Cyglosspiller. Pastiller d orateur. Sikkerhedsnaale. Syartikler. Stoppegarn og Naal. Selestrop. Snørrebaand. Brune og Sorte. Krave og Manchetknapper. Saks. Ligtornefildt og Kniv. Haarørste. Kam. Spejl. Klædesørste. Skopudserredskaber. Haarvoks. Tandpasta. Vat. Tandørste. VC Papir. Barberredskaber. Øjenvand. Sæbe. Krøllesaks. Lampe og Sprit. Brevpapir. Konvolutter. Visittkort. Cigarer. Cigaretter. Overfrakke. Paraply. Plaid. Kjølesæt. Hvide Slips og Handsker. Ridderkors. Ekstra Habit. Fotografiapparat. Plader. Skærebædt. Diamant. Støvler. Saaler til Støvler. Galocher. Mørkekammerlygte. (Barbersager) Svamp. Nathue. Froterklud. Haandklæde. Næsesalve. Skohorn. Pas. Kørekort. Ur.

Den private "huske-liste".

Foto: Sigfred Løvstad
Flemming Berendt.

Peter Elfelt (1866-1931) var ubetinget sin epokes kendeste og mest omstridte fotograf. Hans liv og levned er langt fra kortlagt og beskrevet. Mange enkeltheder savnes.

Derfor var det med begejstring, at man i slutningen af 1985 kunne beskue en brun rejse-kuffert, der havde tilhørt Peter Elfelt.

Claus Eigtved Neble var via en fotointeresseret ven kommet på sporet af den sjældne sag. Det viste sig, at den havde befundet sig - tørt og godt - på et pulterrum i 26 år. Hvordan kunne dette gå til ?

I forbindelse med renoveringer i det indre København - mellem Borgergade og St. Kongensgade i slutningen af 1950'erne - skulle der foretages en gadegennembrydning, for at det nuværende Landgreven kunne etableres.

De mange reparationsarbejder krævede flere containere til byggeaffald. Vennens fader, der var håndværker på byggepladsen, får en dag øje på en flot læderkuffert liggende øverst på en container.

Tiderne var endnu således, at det var værd at redde en kuffert fra fortabelsen, specielt da der på kuffertens låg var anbragt et sølvskilt med indgraveret navn. Det viste sig dog, at den var for misserabel til rejsebrug. Heldigvis blev den ikke smidt ud, men anbragt på loftet. Her forblev den frem til august 1985.

Ved en sammenkomst, hvorunder Claus Neble, omtaler Peter Elfelt, udbryder vennen, at han var i besiddelse af en kuffert, hvor et navneskilt angav sin oprindelige ejermand, Peter Elfelt. Kongelig Hoffotograf. Kjøbenhavn.

Claus Nebles utålmodighed for at se den, blev sat på en hård prøve. Efter nogen tid dukkede vennen op med en sort plast-pose, der indeholdt klenodiet.

Kufferten indeholdt desuden en mindre skind-æske, i hvis låg var indklæbet en privat "huske-liste" - fra snørrebånd til ridderkors -, her er man tæt på personen Peter Elfelt.

Christian Leerbech Sørensen donerede ligeledes et bundt dokumenter - bl.a. fra Peter Elfelts tid som formand for Dansk Fotografisk Forening (1906-1918). Håndskrevne manuskripter til foreningens nye love, samt private papirer omkring hans fotografiske etablissement.

Med ædelmodig giverglæde besluttede alle tre sig til at skænke tingene til Danmarks Fotomuseum. Her vil de indgå i en allerede større samling omkring Peter Elfelts liv og levned.

ÅRETS FUND!

Fortalt af Jens Hammeken

Eventyret om Martinus Petersen fortsætter.....

I objektiv Nr.33, vistes for første gang et af Martinus Petersens håndbyggede panoramakameraer. Nu er et af dem fundet.

Det nåede aldrig længere væk - end 30 kilomter nord for Martinus Petersens hjemby, Hadsund.

Hvordan og hvorledes ?

Vi lader findøren, Jens Hammeken fortælle:

En fredag aften i november 1985, - man studerer den BLÅ AVIS, - "Tysk-Nagel kamera til salg" - lige den der mangler i samlingen. Telefonopkald - desværre, apparatet er allerede solgt torsdag morgen. Men det skulle dog vise sig, at noget andet, endnu mere interessant, skulle dukke op. I samtalens løb bliver det antydnet, at et panoramakamera muligvis var til salg. Kameraet befandt sig på en adresse i Nørre-Sundby.

Havde det måske interesse ? - JA sandelig.

Kort før jul ankom apparatet til Sjælland og jeg blev inviteret ud for at bese kameraet.

Det var tydeligt ikke seriefremstillet - intet tegn på sin hærkomst. Sælgeren spurgte om det måske kunne være et "Nellerød-kamera" - hvilket var aldeles udelukket. Da det simpelt hen var for nyt. Det var kommet til Nørre-Sundby i 1954. (Det år M.P.s ejendele kom på auktion). Kunne det være et Martinus Petersen kamera ?

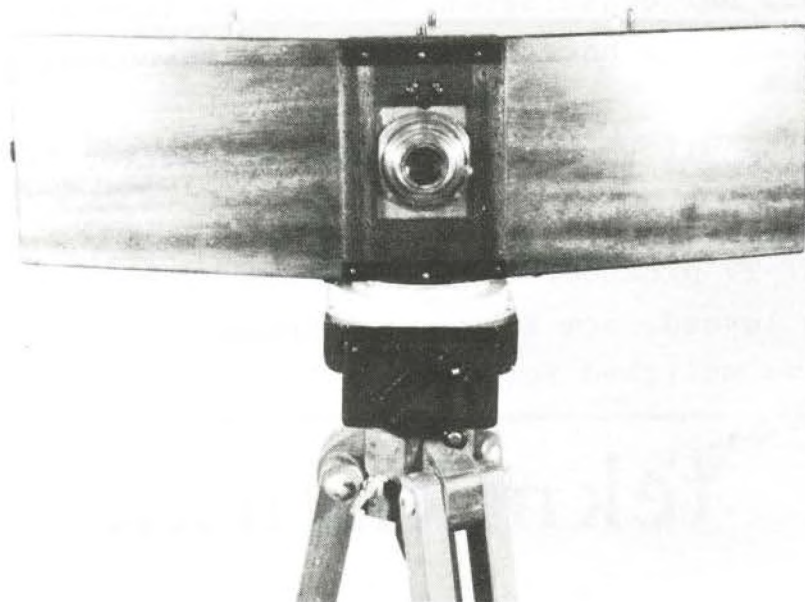
Jeg bad om betænkningstid for evt. køb.

Claus Neble, hvem jeg havde delagtiggjort i fundet, ventede spændt på min opringning. Gamle numre af Objektiv var pludselig det vi havde brug for - billedet blev fundet, og vi var næsten sikre på apparatets identitet. Flemming Berendt, var taget på juleferie til Hadsund. Derfor blev sagen lagt på is til efter julehøjtiden.

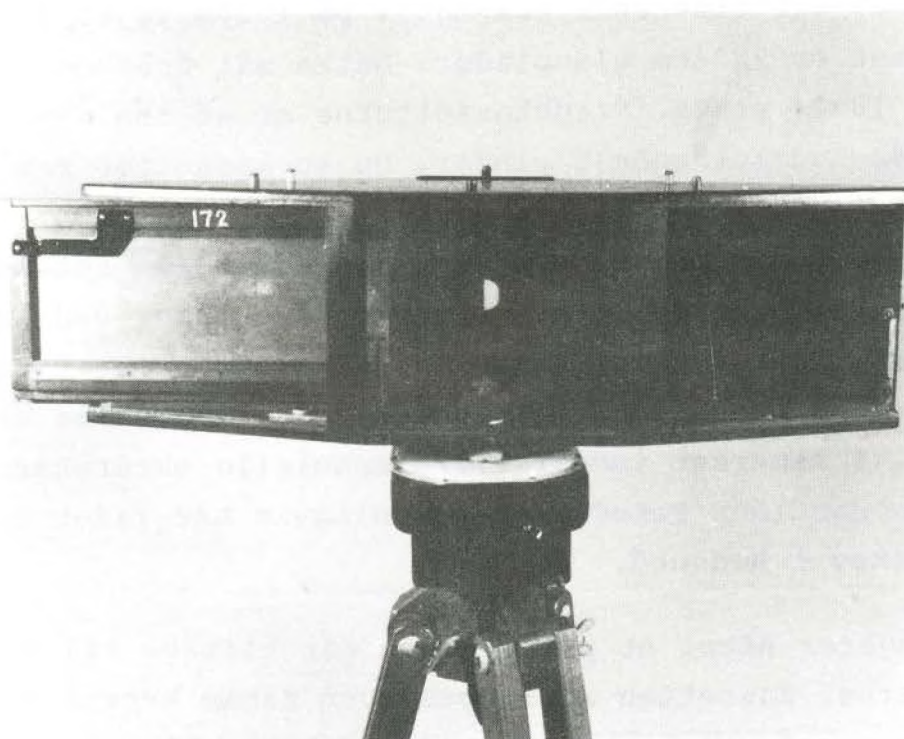
Den 3. januar fik jeg kontakt med F.B. - denne samtale bestyrkede yderligere, at det måtte være et Martinus Petersen kamera.

Lørdag den 4. januar købte jeg kameraet i den hensigt, at sikre det til Hadsund Egnsmuseum. Kameraet blev samme eftermiddag kørt op til Flemming Berendt, hvorefter den sidste tvivl om identiteten var ryd-

Martinus Petersens panoramakamera

Under panoramakameraet ses
den styrbare regulatorind-
stilling.

Kassette "1" isat - kameraet
åbent bagtil.

Foto: F. Berendt.

det af vejen. Claus Nebble foreslog, at dette var et oplagt "gruppe-projekt" for medlemmer af Dansk Fotohistorisk Selskab.

Niels Resdahl Jensen har renoveret og afprøvet apparatet, Claus Nebble har stået for TV-optagelserne - som har været vist i "Landet rundt". Ture Ibsen har stået for film, fremkaldelse og reproarbejdet.

Flemming Berendt, har organiseret, skrevet og formidlet kontakten til Hadsund Egnsmuseum, som har fremskaffet de nødvendige midler til køb af kameraet.

Panoramakameraet - vil være udstillet på Egnsmuseet "Rosendalsgården" fra den 27. marts.

PS: Ålborg lokal-TV producerer en 1/2 times TV-film om Martinus Petersens liv og levned, som fotograf, kunstner og opfinder.

Der vil blive mulighed for at låne TV-filmen til efteråret.

teknikken....

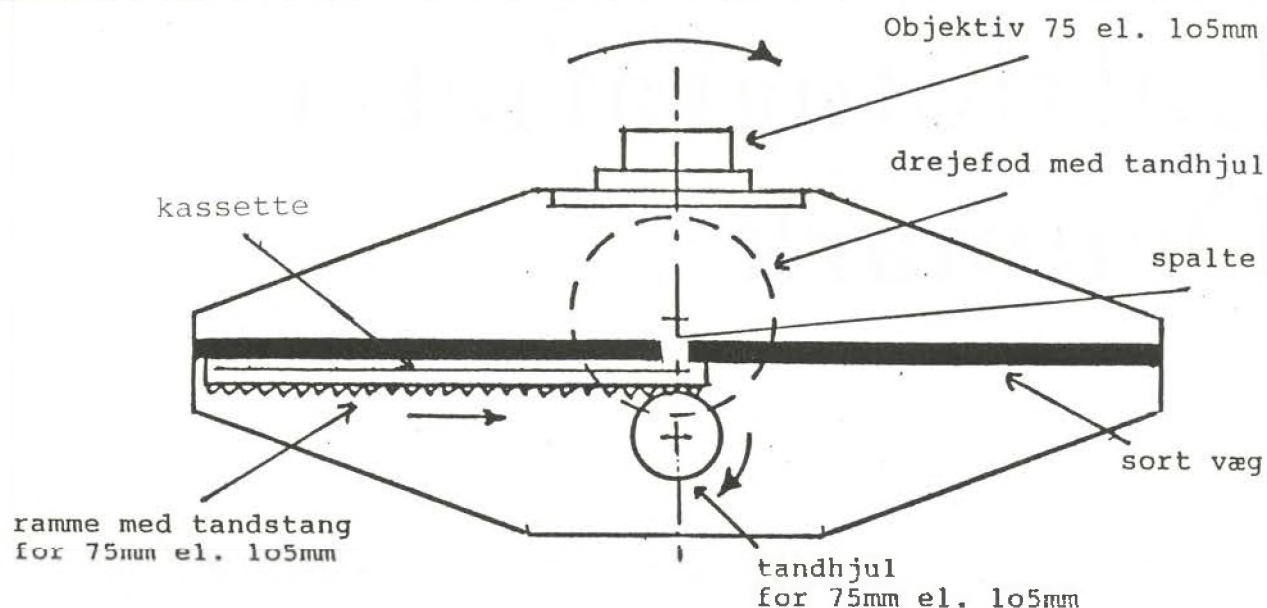
Niels Resdahl Jensen

Martinus Petersens panoramakamera er bygget i sidste del af 1940'erne ifølge bestående oplysninger. Kameraet er bygget i mahogni og vejer 7.5 kg, et dertilhørende træstativ på 1,25m vejer 4,5 kg.

Filmformatet er 9x24cm glasplader. Dette mål fremkommer ved at gennemskære en 18x24 plade. Pladekassetterne er af den alm. type med metalskydeplade indeholdende 2 plader. De to kassetter som findes er mærket 1-2 og 5-6.

Kameraet drives af en selvbygget fjedermotor som reguleres med en justerbar centrifugalregulator. Start og stop sker ved hjælp af en skydepal som blokerer regulatoren. Metaldelene er bearbejdet med simpelt håndværktøj. Enkelte dele kan dog godt stamme fra en gramfon-fjedermotor. I kameraet indgår flere specielle skråtskårne messing-tandhjul som Martinus Petersen sandsynligvis har ladet fremstille hos urmager Givskov i Hadsund.

Kameraet fungerer efter et princip som går tilbage til de våde pladers tid i 1850'erne. Kassetten anbringes i en ramme hvorpå der er en tandstang. Denne anbringes i venstre side af kameraet, et tandhjul svinges ind mod tandstangen og fastlåses. Når skydepladen trækkes helt mod højre er kameraet skudklart. Filmen ligger nu beskyttet af en sort væg i kameraet, samt filt i enderne.

Midt på den sorte væg er der en justerbar spalte som kan ændres fra 1 til 6mm. Når kameraet udløses, drejer det med uret rundt, samtidig med at kassetten via tandstangen trækkes mod højre. Filmen bliver exponeret løbende ved denne bevægelse. Samtidig lukkes kassetten af skydepladen.

Exponeringstiden styres ved hjælp af spaltebredden og regulatorindstillingen. Hurtigste tid er $1/50$ sek. hvilket fremkommer ved at motoren i stilling 5 flytter filmen de 240mm på 5 sek = 50mm pr. sek. Er spalten minimum 1mm bliver exponeringstiden som sagt $1/50$ sek. Ændres spalten til 2mm bliver exp. tiden $1/25$ sek. Langsommeste tid er i stilling 1, hvor det tager ca. 10 sek at køre filmen igennem = 24mm pr. sek. Er spalten max = 6mm bliver exp. tiden $1/4$ sek. Forholdet svarer nøje til gamle spaltelukkerkameraer, hvor en knap ændrede fjederspændingen og en anden spaltebredden.

Martinus Petersens panoramakamera er bygget til to brændvidder 75 og 105 mm. Desværre har vi kun 75mm objektivet, som er en Schneider Radionar på blænde 3,5 og monteret i en fokuseringsfatning. Begge dele stammer fra en Reflex-Korelle.

Med de to objektiver fremkommer billedvinkler på 172° for 75mm og 128° for 105mm. Kameraet er forsynet med sigtemærker, så man kan se hvad der kommer med i bredden.

Kameraet har fået et par små reparationer, men er ellers i tip top stand og netop blevet prøvekørt med 50 ASA farve positiv film. Resultatet er ganske tilfredsstillende.

Det vækker altid folks nysgerrighed når de ser et underligt snurre-kamera i funktion, men hvad, det bliver det jo ikke mindre sjovt af.

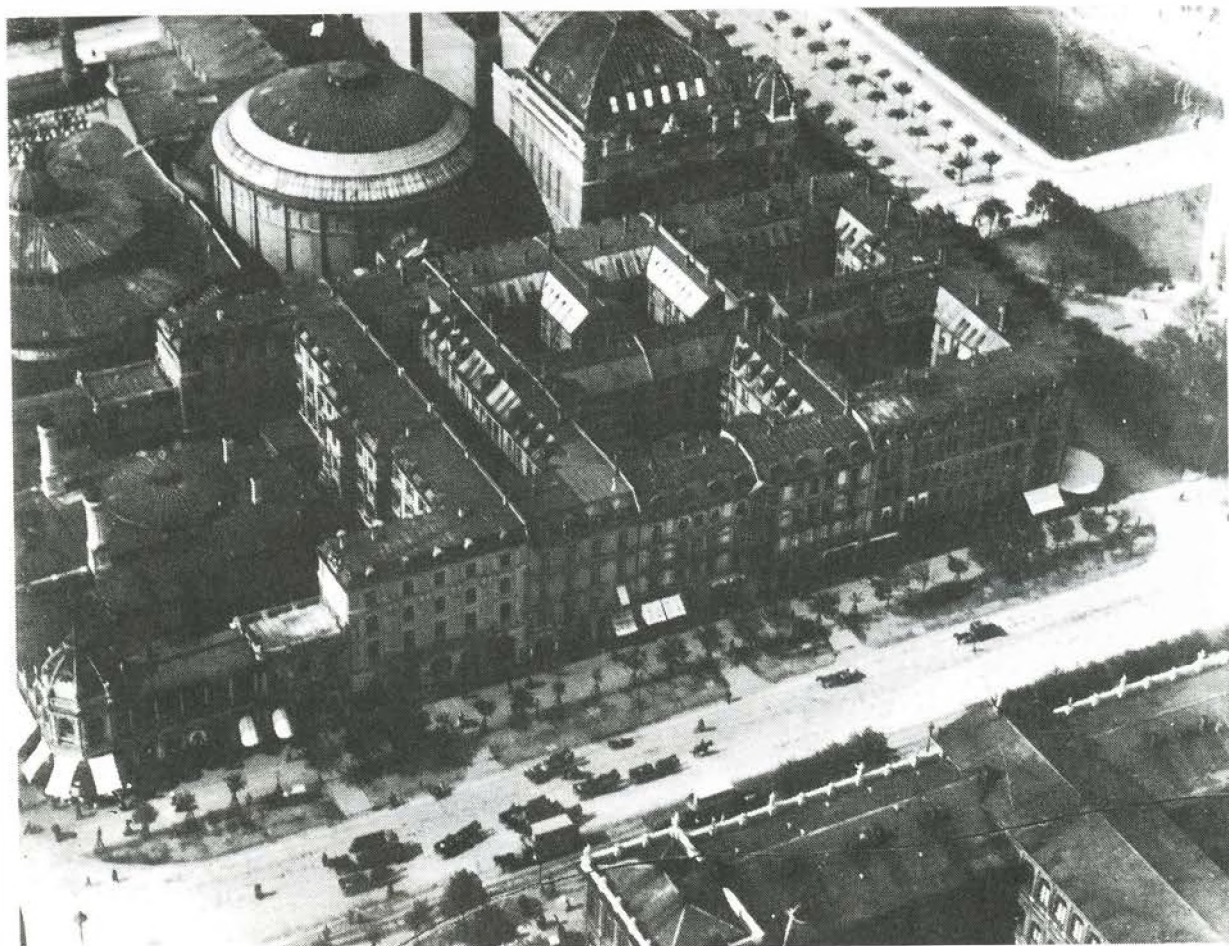
Luftfotografiet i Danmark

Henrik Dupont.
Det Kongelige Bibliotek.

Efter Nadars første luftfoto i 1864, begyndte franskmanden Laussedat næsten samtidig at eksperimentere med et glaspladekamera i luften via drager, senere til fastspændte balloner. Hans interesseområde var kortlægning og så tidligt som 1890 udgav han en bog om kortfremstilling via luftfotografier¹, heri beskriver han også luftfotografiets fordele for arkæologer, opdagelsesrejsende, landmænd, militærfolk etc.. Hans ideer var måske lidt for optimistiske på daværende tidspunkt, men senere har det vist sig at han fik helt ret i sine spådomme om mulighederne i luftfotografiet.

Det blev flyvemaskinens opfindelse og 1. verdenskrig, der for alvor satte udviklingen igang. Der er givet taget flyvefotografier hurtigt efter den første flyvning i 1903, med et ganske almindeligt kamera, men forholdene i luften hvad angår temperatur og afstand til objektet krævede udvikling af specielle kamertyper. Der krævedes store brændvidder og i starten store pladestørrelser for at få anvendelige billeder, dette betød i starten kolosale vægtproblemer og dermed ringe kapacitet pr. flyvning. I begyndelsen var det enkeltoptagelser, først mod slutningen af 1. verdenskrig opfandtes halvautomatiske seriekameraer, der kunne tage billeder med faste tidsintervaller.

Der skelnes mellem topografiske, også kaldet lodoptagelser, og perspektiviske eller skråoptagelser, ofte karakteriseret ved at militæret og opmålingsfotograferingen brugte lodoptagelser, mens de mere private optagelser var skråfotos. Denne skarpe skelnen er ikke helt korrekt, dels kan skråfotos sagtens anvendes til opmåling ved nøjagtige billedvinkler etc., dels har mange private firmaer optaget lodoptagelser. Ikke alene kameraernes udvikling, men også stereoskopiske apparater til efterbehandling af billederne og andre apparater, gennemgik en fantastisk udvikling, der bl.a. kom til at revolutionere kortlægningen. Det er ikke her muligt at komme nærmere ind på de tekniske sider, men der kan henvises til litteraturlisten.

Københavns Bymuseum

1

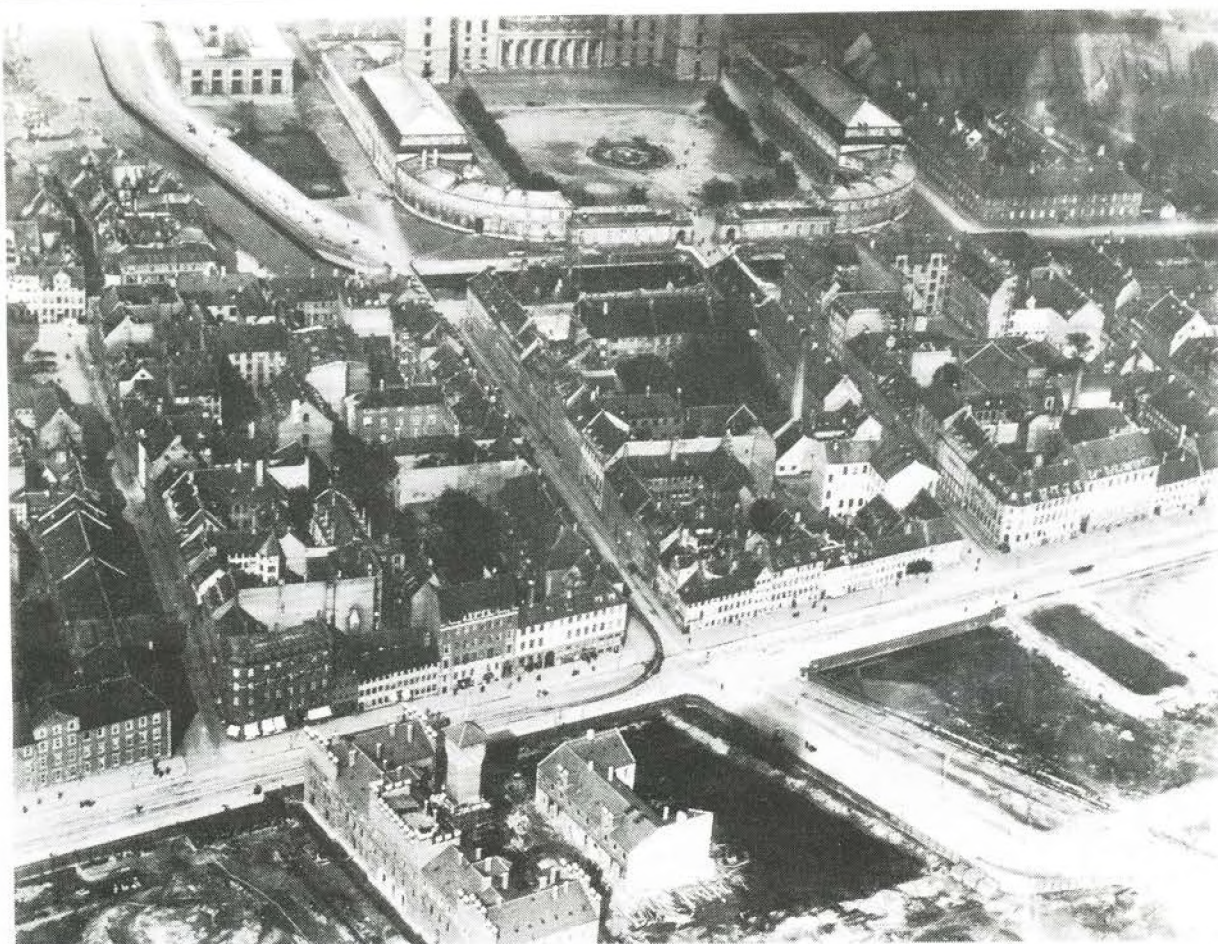
Københavns Tivoli fik fra Paris i 1891 en captif ballon "Montebello." Dets chef var franskmænden Alfred Godard, som assistent havde han luftskipper Lauritz Johansen, omtalt i "Objektiv" nr. 33.

Fra denne ballon blev der optaget en række enestående luftfotografier af Københavns indre bydel.

Det første billede viser Vesterbros passage. Forrest til venstre Etablissement National - yderst til højre "Kafé-Paraplyen". I baggrunden ses fra venstre Cirkusbygningen og Panoramabygningen samt yderst til højre Dagmar-teatret med Hotellet.

Det andet billede viser i forgrunden Hovedbrandstationen, Vester-voldgade med udsigt over en del af Slotsholmen.

Det tredje billede viser en udsigt over ruinerne af Christiansborg Slot, til venstre Prinsens Palæ - samt Slotsholmen og Christianshavn. Billederne er fantastisk skarpe og detailrige når man betænker, at de er optaget fra en bevægelig ballon. Optagelserne er fra Københavns Bymuseum.

Københavns Bymuseum

2

3

På fig. 1 ses et af de første flyfotos taget fra en tysk maskine under 1. verdenskrig..

De militære opgaver var som nævnt afgørende for udviklingen af luftfotografiet, også i Danmark blev de første optagelser, taget i perioden 1914-16², optaget af militæret, optagelserne eksisterer ikke mere.

Det Kgl. Biblioteks
billedsamling

Tysk Flyveroptagelse af Fontaine.

Fig.1.

Der gik en del år før Geodætisk Institut, på daværende tidspunkt, Generalstabens Topografiske Afdeling, optog de første billeder, nemlig skråfotos og lodbilleder fra områder i Sønderjylland (fig.2) der på dette tidspunkt endnu ikke var kortlagt i dansk regi. Både kamera og fly blev stillet til rådighed af Hærens Flyvertropper, der også i tiden fremover lagde maskiner til.

De første kameraer blev indkøbt af G.I. i 1922, hvor den egentlige systematiske fotografering startede, de første optagelser var alle på glasplader, 13x18 cm., og vægten af disse i forbindelse med flyenes begrænsede kapacitet gjorde det til en omstændelig proces blot at gennemfotografere små områder. I perioden 1922-28 blev der foretaget ca. 2500 lodoptagelser, med 60procent overlapning i længderetningen på hvert billede.. Fra 1929 blev billederne optaget på rullefilm af nitratmateriale med mere avancerede Eagle 3 apparater, de danske optagelser blev stoppet i 1931, hvorefter udstyret blev anvendt på Grønland, på flere forskellige ekspeditioner i de kommende år. Her blev ikke anvendt

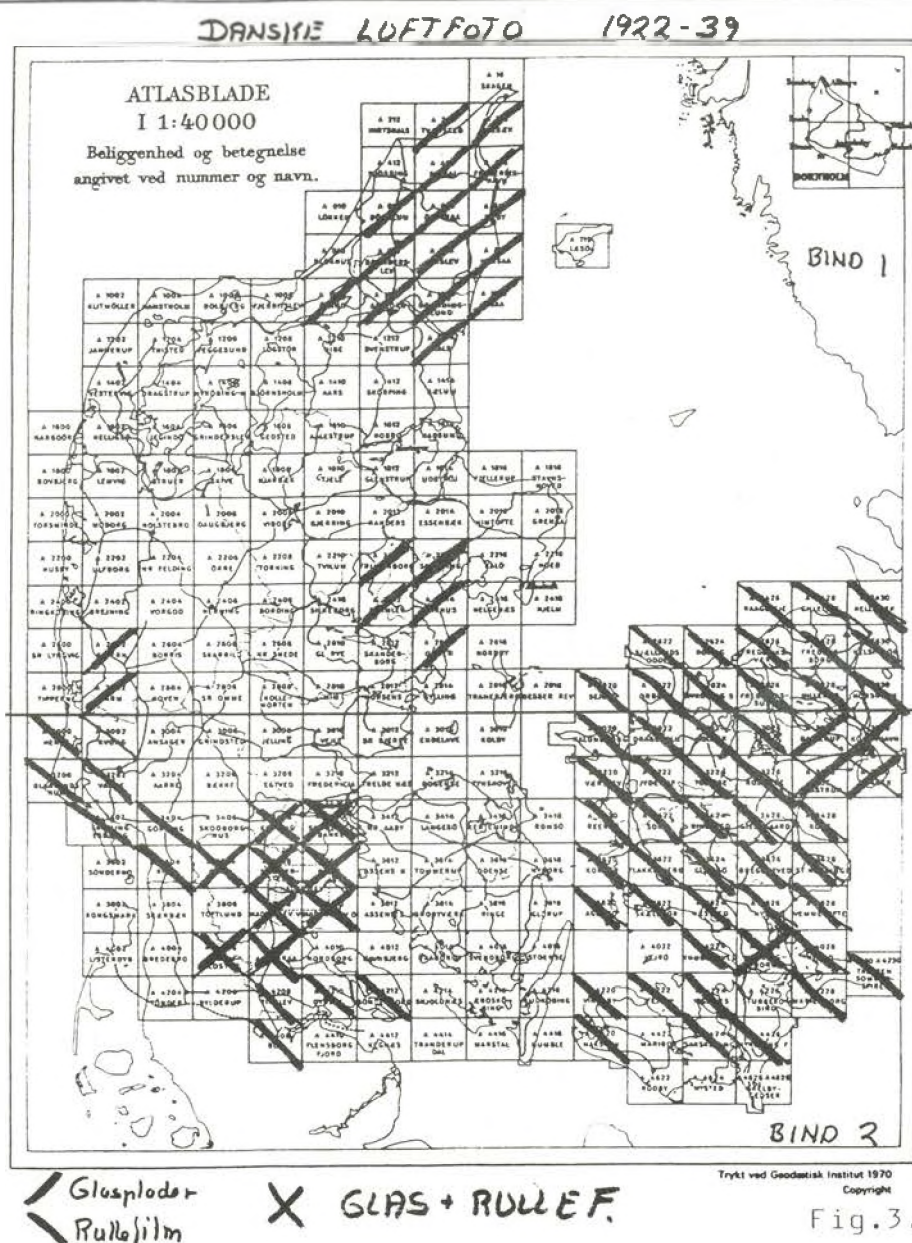

Fig.2.

lodoptagelser, idet områderne der skulle fotograferes var for store og det lykkedes at finde en teknik hvor skråbilleder, der dækker et betydelig større areal pr. billede, kunne danne grundlag for kortlægningen. Det var Marinens Flyvertropper der stillede fly og piloter til rådighed medens G.I. kom med kameraer, mørkekamre og fotografer, ofte var det uhyre krævende forhold, ved optagelserne i stærk kulde og ved at fremkaldelsen af billederne.³

Eagle 3 kameraerne blev igen anvendt i Danmark i 1939 hvor fotograferingen genoptoges, men på grund af krigen blev alle fotoopgaver skrinlagt både i syd og nord. På Grønland overtog amerikanerne opgaven og i de sydlige regioner var det de tyske tropper der fotograferede.

For Danmarks vedkommende var det kun en mindre del af landet der nåede at blive fotograferet, på fig. 3, ses hvilke områder der er foretaget optagelser, det dækker ikke altid hele kortbladet. Der er ikke nogle nærmere forklaringer på stoppene i optagelserne i slutningen af tyverne, det kan skyldes manglende kvalitet i billederne. Der var store forventninger til de nye metoder med anvendelse af luftfoto til nytegning af kort, men i denne periode kunne luftfotografier kun bruges til revision, ikke til direkte kortlægning som det foregår i dag, dertil var udstyret ikke avanceret nok.

Der kom til at gå mange år før landet var gennemfotograferet af G.I., tyskerne har foretaget optagelser under krigen der resulterede i en kortserie i 1:25000 af fotokort, englænderne tog straks efter krigen en serie optagelser i 1:40000, medens amerikanerne i 1954 optog en serie optagelser i 1:10000, den såkaldte basic cover serie, først i starten af 1960'erne fik G.I. selv foretaget de sidste optagelser af Danmark, siden da er der kommet større regularitet over fotograferingerne, der nu foretages med ca. 7 års inetrvaller. Det sidste nye fra G.I. er gennemfotograferingen af Nordgrønland, denne fotografering fandt sted med jetfly i en højde af 14 km, resulterende i fotografier i 1:150000 der danner grundlag for de nye ortofotokort i størrelsesforholdet 1:1000000, over dette sidste område af riget, der ikke har været kortlagt på videnskabelig basis. Selve foto-

graferingsopgaven, der omfattede et område 7 gange så stort som Danmark, blev gennemført på en enkelt sommer, en ganske imponerende udvikling siden de første optagelser i 1922.

Hele det ældre materiale, billeder og negativer før 1945, er idag tilgængeligt på det kongelige Biblioteks Billedsamling (KB), medens de nyere optagelser findes på Geodætisk Institut, ligesom alle de grønlandske optagelser gør. De fleste glasplader er ganske velbevarede, hvorimod en stor del af materialet fra 192 og frem, på nitratfilm, er i en dårlig bevaringstilstand, da opbevaringsforholdene har været meget ringe. En del af negativerne er ganske enkelt gået til, der findes kontaktkopier og mikrofilmudgaver af hele materialet. Samlingen er registreret på atlasblade, hvor hver enkelt billede er indtegnet, kvaliteten af billederne er meget svingende, men under alle omstændigheder findes her et meget spændende kulturhistorisk materiale. Selve optagelsesudstyret findes på Geodætisk Institut, dog ikke de første kameraer af typen Optikon og Gustav Heyde.

Udover disse flyvninger, foretog Hærens Flyvertropper en del fotograferinger andre steder og med andre formål. Der var ofte tale om øvelsesopgaver eller bestillingsarbejder, enten foretaget som skråfotografering. Disse optagelser, ca. 1.000 billeder fra perioden 1924 til 1950, er alle på glasplader og befinder sig i Flyhistorisk Samling i Vedbæk. Samlingen er ikke umiddelbart tilgængelig, der findes kopier af nogle billeder på Bymuseet og i lokalhistorisk arkiv i Lyngby. Senere vil samlingen evt. blive tilgængelig, hvis planerne om oprettelse af et Flyhistorisk Museum bliver realiseret.

Det var som nævnt militæret, der brugte luftfotografiet og dermed også dem der udviklede fly, fotoapparater og andre instrumenter i forbindelse med luftfoto. Der gik imidlertid ikke mange år efter 1. verdenskrig før en række private foretagender dukkede op, det var enkeltpersoner og firmaer der tog sig af alle typer opgaver indenfor flyvningen, herunder også luftfotografering. Mange af disse formaer eksisterede kin i ganske korte perioder, det var en usikker branche med store omkostninger og mange havarier der hurtigt kunne ødelægge økonomien.

De første billeder fra organiserede foretagender blev taget af Dansk Luft Rederi a/s, før dette er der sikkert taget foto af

piloter eller passagerer, men originalerne kendes ikke. DLR startede på en ganske pudsig måde idet Kaptajn J. Foltmann havde forbindelse med de tyske Fokkerfabrikker, der havde ydret interesse for at oprette en flyveskole og anlægge en større fabrik hvis lokaliteter kunne findes. Foltmann fik hurtigt arrangeret at han kunne leje Lundtofte Flyveplads af Hærens Flyverkorps, et ideelt sted, men der kom aldrig nogen reaktion fra de tyske fabrikker og Foltmann måtte finde på noget for at overholde de økonomiske forpligtelser han havde sat sig i. Han kom i forbindelse med H. Tholstrup der netop havde startet import af flyvemaskiner og manglede plads, de oprettede i august 1919 firmaet Dansk Luft Rederi. Allerede i efteråret optrådte firmaets fly på film, i filmen "Gudebilledet", indspillet af Palladium, var der en scene med en luftkamp mellem to fly fotograferet fra luften, dette var flymaskiner og piloter fra DLR. En af fotograferne i firmaet var Louis Hamburger der har taget billedet på fig.4, forestillende Lyngby Sukkerfabrik i 1919 eller 1920 originalen findes på Lyngby Lokalhistoriske Arkiv og må være et af de første luftfotos.⁴

Louis Hamburger optog omkring 1925 en film "Med flyvemaskine over København", 35mm, 30 min., der findes en kopi på Filmmuseet, Hamburger blev senere luftfotograf i USA. Dansk Luft Rederi måtte allerede i 1923 indstille aktiviteterne pga. manglende økonomi til vedligeholdelse af flyene.

Der gik en del år før der igen blev startet et firma der tog sig af luftfotografering, i 1928 findes et firma, Luft-foto,⁵ men dets aktiviteter kendes ikke, i 1929 startede H.I.M. Jensen - Dansk Erhvervsflyvning, der tog en del luftfotografier, senere gik han over i Nordisk Luftfoto, startet i 1930 af pressefotograf Eskild Jensen, en af de større opgaver var fotografering af alle landets større gårde til værket af samme navn,⁶ dette arbejde foregik i 1931 og 32. Firmaet var således det første deciderede luftfotofirma i Danmark, men heller ikke dette firma fik nogen lang levetid, idet det stoppede i 1936. Negativarkivet befinder sig idag på KB, hvor der ligeledes findes kopier af billederne. Det er hovedsagelig skråfotos fra forskellige danske lokaliteter, ca. 2500 billeder ofte af glimrende kvalitet.

I 1935 begyndte der for alvor at ske noget, en lang række firmaer blev oprettet, hvoraf en del kom til at virke i mange år fremover. Af tekniske fremskridt kan nævnes at de første infrarøde fotos blev optaget dette år,⁷ en teknik der siden er udnyttet specielt i satellitfotos.

Danmarks absolut største luftfotofirma, Sylvest Jensen blev ligeledes startet i 1935, hvor Sylvest fik certifikat og startede sit firma, der tog sig af passagerflyvning, opvisning og ikke mindst luftfotografering, der blev hovedopgaven for firmaet. Der blev i perioden op til 1977 taget mellem 3 og 5 mill. billeder, hovedsagelig skråoptagelser af enkelte gårde og bygninger. Der blev lavet optagelser over hele landet med intervaller på 7 år for de enkelte bygninger. Arkivet er idag i privateje og kun delvis tilgængeligt, en del lokalhistoriske arkiver har dog hentet kopier, der ligger her et enestående materiale til belysning af udviklingen fra 1935.

Samme år startede Aero Ekspres, hvis billeder hovedsagelig er fra byområderne med hovedvægt på hovedstadsområdet. Arkivet er på ca. 8000 negativer, samt et stort antal originalkopier, hvortil findes et alfabetisk kartotek, materialet er tilgængeligt på KB. Aero Ekspres blev sluttet sammen med Dansk Lufttaxa og senere omdannet til Aero Dansk Luftfotografering.

Fig.4.

Nowico eller AEH, var et andet firma af samme type og af nogenlunde samme størrelse, arkivet fungerer på samme måde, det findes ligeledes på KB. For begge firmaer gælder det, at der findes en del optagelser fra provinsen og fra enkelte mere specielle lejligheder f.eks. Lillebæltbroens bygning og indvielse. Ligeledes gælder det at de fleste negativer er glasplader, ofte af fin kvalitet.

Flere andre firmaer som Jysk-Fynsk Flyverskole, Nordisk Lufttrafik, i 1938 Vestjysk Flyverskole optog luftfotos men det vides ikke hvorvidt der eksisterer arkiver noget sted.

I 1938 startede Sandqvist i Ålborg et firma, det senere Ålborg Luftfoto, der blev det næststørste luftfotofirma herhjemme med Odense Luftfoto, der først startede i 1950, som det tredje. Disse firmaer specialiserede sig, ligesom Sylvest, i enkeltoptagelser af gårde og huse ofte med efterfølgende kolorering og disse fotografier hænger stadig i mange hjem. For de to firmaer var det især Jylland og Fyn der blev gennemfotograferet, arkiverne, negativer og kontaktkpjer, befinder sig på KB. Samlingerne er på 500.000 og 300.000 negativer, der findes topografiske kort med angivelse af flyruter og områder der er gennemfotograferet, ofte flere gange i perioden op til starten af 1970'erne hvor firmaerne indstillede deres luftfotograferinger.

I 1948 startede købmand Granzow i et samarbejde med Sylvest, Nord-Vestjysk Luftfoto, i 1958 blev firmaet selvstændigt og i perioden op til 1971 blev der optaget en lang række fotografier fra området. Samlingerne er kun delvis registreret og befinder sig idag på Erhvervsarkivet i Århus..

Der opstod i 1950'erne en lang række firmaer, der optog luftfotos, men denne type fotografier af enkelte gårde gik af mode og de fleste firmaer lukkede, hvorimod en anden type luftfotofirmaer opstod, firmaer der optager lodfoto til kortlægning af mindre områder eller specielle formål hvor G.I. ikke kan levere materiale.

Dette var en meget skematisk oversigt over danske luftfoto i historisk belysning, på grund af pladsen har det ikke været muligt at gå i detaljer eller få alle firmaer nævnt. Teknikken er slet ikke berørt, der må henvises til litteraturlisten og til det materiale der ligger i de forskellige samlinger. Er der læsere der sidder inde med viden om arkiver jeg ikke har nævnt eller andre oplysninger eller ønsker flere oplysninger

om luftfotografier vil jeg være glad for alle henvendelser:
 Henrik Dupont. Billedsamlingen. Det Kongelige Bibliotek.
 Chr. Brygge 8, 1219 København K. Tlf. ol 15 ol 11 Lokal. 324.

NOTER.:

- (1) Aime Laussedat: La Photographie aerienne par cerf volant Paris 1890.
- (2) Artikel i Militært Tidsskrift 1924 s. 317 af C.U. Valentier, hvori det siges: "okt. 1916 udsendte overkommandoen en række flyfotografier af terræn med befæstningsarbejder udført i de forløbne 2 år"
- (3) Artikel i "25 års flyvning i Hærens Flyvertropper, samt artikler i tidsskriftet FLYV.
- (4) Der findes optagelser fra 1921 af fotograf Carl Jespersen, Randers gengivet i Dansk Fotografisk Tidsskrift 1921 s. 37, samt luftfotos fra Sjælland optaget af Hans Waagø, gengivet i Geografisk Tidsskrift bind 26 s. 76-81. Det vides ikke hvor originalerne er og hvor gamle de er.
- (5) Flyveposten 1 årg. Nr. 1 1928. Luftfoto Rådhusstræde 1 Kbh. K. 4 billeder.
- (6) Omtale i FLYV 1930 Nr. 2 s. 17 og 1931 Nr. 10 s. 86.
- (7) FLYV 1935 s. 19 med billede af Nordsjælland optaget med infarødfilm.

Litteratur og Kildemateriale:

Dansk Flyvnings historie. Kbh. 1936 red.: M.P. Eskildsen.
 Hærens Flyvertropper gennem 25 år. Kbh. 1936
 H.O. Hansen: Fotografering fra luften D.F.T. 1930 Nr. 4 s. 33-45.
 Kai Holm: Fotogrammetriens historie i Landinspektøren 1972 s. 848-58.
 E. Sørensen: Geodætisk Instituts fotogrammetriske virksomhed samme sted s. 910-21.
 FLYV tidsskrift for Aeronautisk Selskab.
 KRAK Vejviser 1915-1960.
 Aktirselskabsregistret. Arkiver og Billedsamlingen: G.I., Nordisk Luftfoto, Aero Ekspres, Nowico, Odense luftfoto, Ålborg luftfoto m.fl.
 FORKORTELSER: KB = Billedsamlingen på Det Kongelige Bibliotek.
 GI = Geodætisk Institut.

Lammefælleden!

Lammefælleden set fra Tagensvej mod Nørre Alle ca. år 1900. I baggrunden Nørre Alle mellem Sankt Hans Torv og Jagtvejen. Foto: Fritz Benzen. 16,6x23 cm. Istandsættelse og vedhæftede foto udført af DANSK MUSEUMSTJENESTE efter 9x12 cm. negativ tilhørende KØBENHAVNS BYMUSEUM.

"Det var dengang at være i naturens skød" - allerede når man nåede Blegdamsvejen og Fællederne. Og drog man helt ud af Nørrebrogade, forbi "Ølunds Mølle", så var man langt ude på landet.

Vemodigt hedder det: "Ak, hvor forandret!" - ved at tænke på forskellen mellem fortid og nutid, og ilde er der ganske vist handlet med det gamle Nørrebro, da mangfoldigheden af hæslige nybygninger, stenørkener som "Rabarberkvartererne", uendelige, stilløse gader som Ryesgade, afløste idyllen og vansirede al den landskabelige skønhed derude.

Men det bør billedvis også erindres, at på fælledernes grund rejste sig Johanneskirken og Rigshospitalet, og ude på Bispebjerg det store mønsterhospital med sin skønne park. "FØR og NU" - side 235.

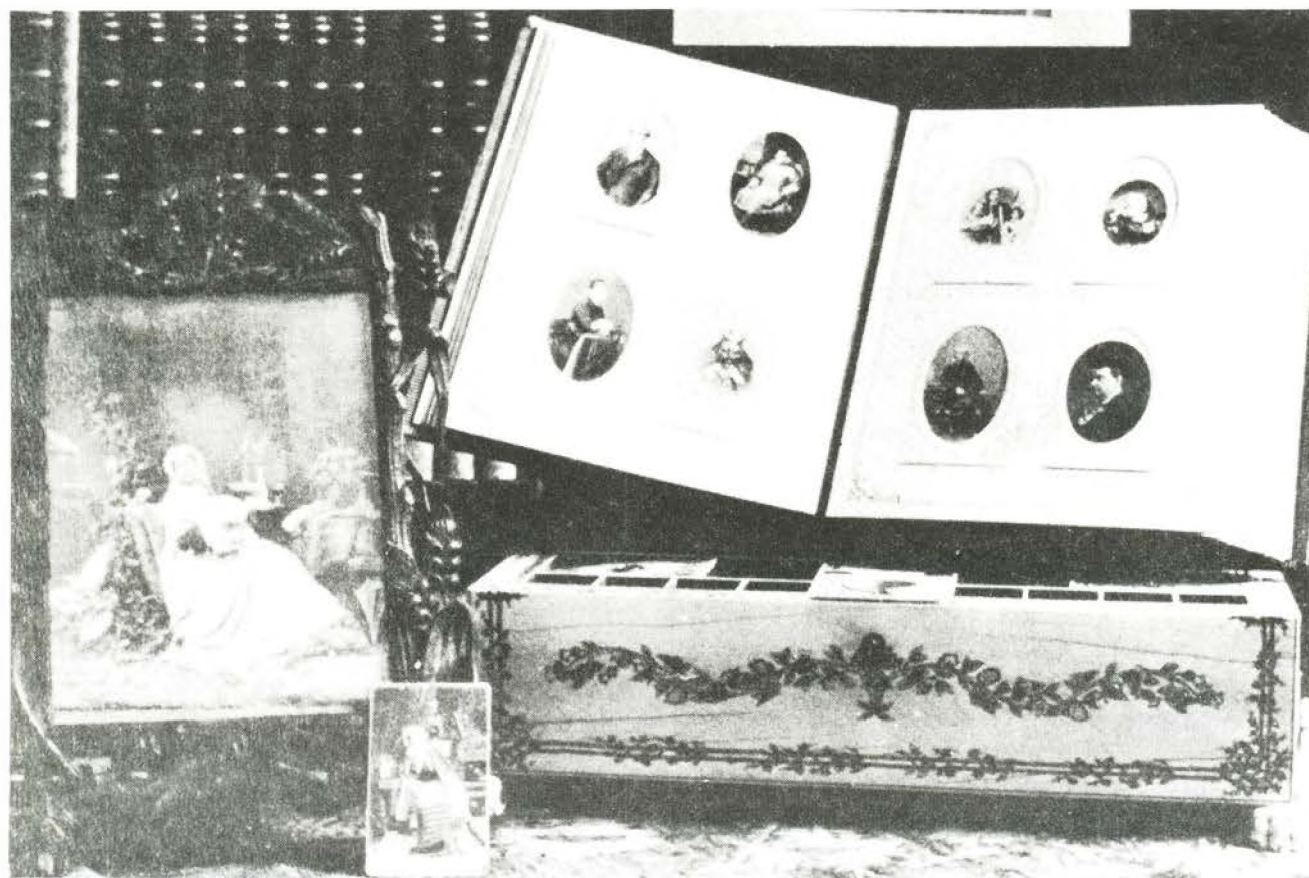

DANSK MUSEUMSTJENESTE

Rødkælkevej 118, DK 2600 Glostrup, Tlf. (02) 45 65 85

»Kunstnerportrætter«

John Philippp
F. Berendt.

Opfindelsen af kollodium-processen i 1851, blev grundlaget for visitkortbilledets kolossale udbredelse. To vigtige årsager bar udviklingen frem med stormskridt.

Prisbillighed og det lille handige format (6x10 cm) - billedet blev bogerskabets præsentable image, som i dag visitkortet.

Berømte personers visitkortfotografier blev hurtigt et yndet samlerobjekt, man havde så og sige "personen" i sin egen stue.

"Visitkortdillens" højdepunkt var i årene 1860 - 1875 - for herefter langsomt at forsvinde.

Mange af disse kollodiumportrætter virker i dag meget stive og opstyltede, men til gengæld gengives modellen meget korrekt og hermed sin sociale position.

De færdige kollodium-negativer blev kontaktkopieret på albuminbehandlet papir, dette måtte den enkelte fotograf selv indkøbe og sensibilisere før brugen. Tilsvarende kopier kunne kopieres på en glasplade og herefter betragtes i laterna magica.

"Visitkortkunstnerportrættet" - som vi her skal omtale, havde en ejendommelig "klasseudjævnende" virkning, idet konger og dronninger samt digtere og andre berømte kunstnere pludselig blev fremvist som almindelige mennesker af kød og blod - indtil da havde mange betragtet disse personer, som "guder", der levede et skjult og ophøjet liv.

Denne "visitkortdille" nåede via Frankrig, England og Tyskland også frem til Danmark.

I København og andre større byer åbnede det ene atelier efter det andet, alene i hovedstaden var der mellem 80 og 100 fotografiske atelier i tiåret fra 1860-1870.

Vi skal her beskæftige os med en enkelt af disse mange fotografer. Denne fotograf blev særlig berømt på sine meget smukke kunstnerportrætter.

Georg Henricus Rosenkilde (1814-1891) var oprindelig "Krigsassessor" og lærer af profession, men i 1863 etablerede han sig som fotograf, med adresse, Vingaardstræde 1. København.

Den 10. september 1864, averterer han i Dansk Boghandlertidende med salg af kostumbilleder af det Kongelige Teaters skuespillere, bl.a. Fru. Heiberg, som Elisabeth Munk, Phister som klokker Link samt en lang række andre af datidens kendte scenekunstner.

I årene 1867-1868, begynder fotograf Rosenkilde, at portrættere samtidens kunstnere, malere, skribenter, billedhuggere o.s.v. - den 11. februar 1869 kan man læse i Berlinske Tidende, at "2. den levering Photographier af den nye Suite af danske kunstnere" - kan leveres. Disse billeder sælges i visitkortformat med et fotografi af pågældende kunstners arbejder. Prisen var 2 MK, 8 SK pr. stk.

De her viste "kunstnerportrætter" er fra et album, som har tilhørt familien "Rosenkilde" - (Rosenkilde og Baggers antikvariat. København).

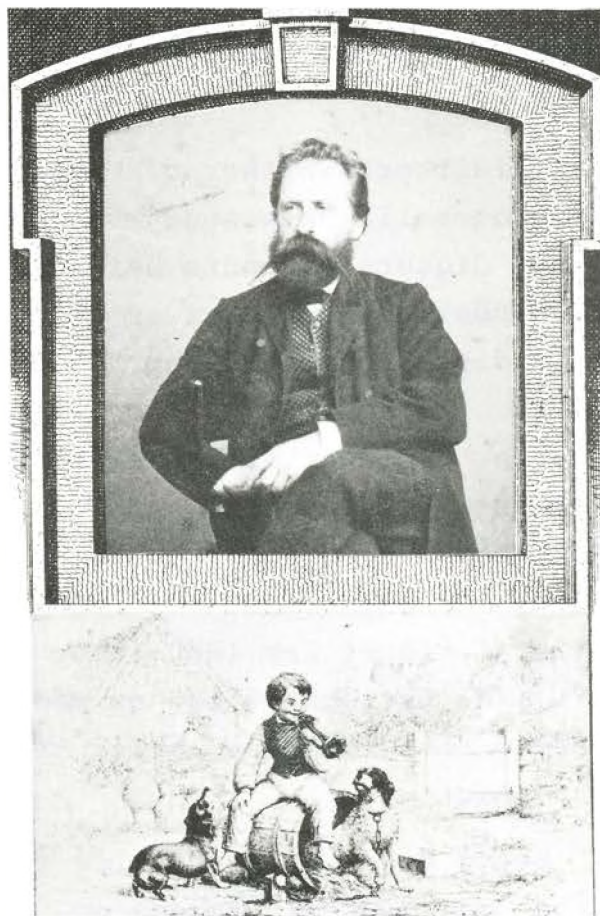
Albummet er fremstillet i årene 1867-1868, som et "privat" klenodie - nu erhvervet af John Philipp.

John Philipp har affotograferet hvert enkelt billede tre gange. Først selve det fotografiske portræt, derefter billedets paspartou og endelig kunstnerens arbejde, nederst.

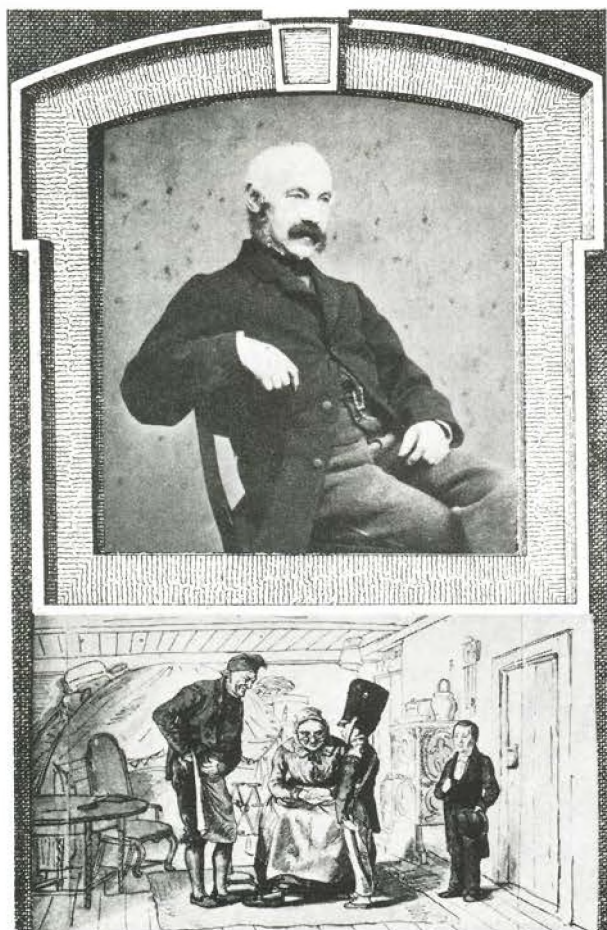
Disse "tre dele" er herefter monteret sammen og ilagt raster for at kunne gengives så korrekt som muligt.

Elisabeth J. Baumann 1819-1881

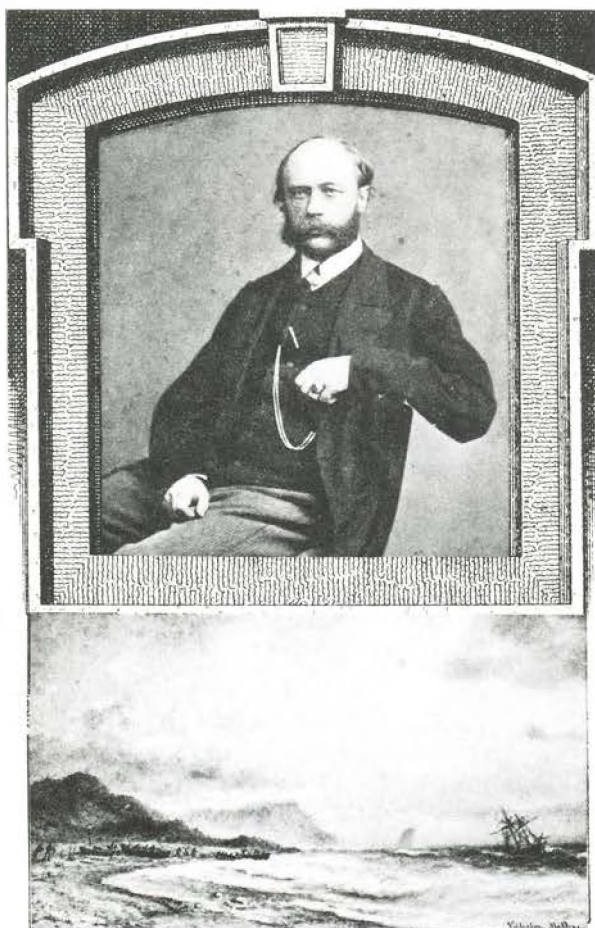
Chr. Bøgh 1827-1893

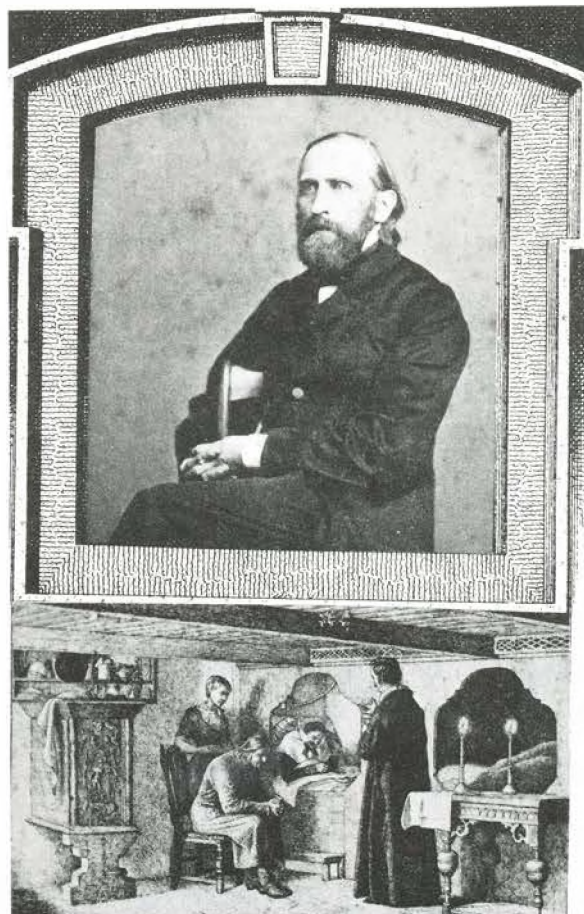
D. Monies 1812-1894

Vilh. Kyhn 1819-1903

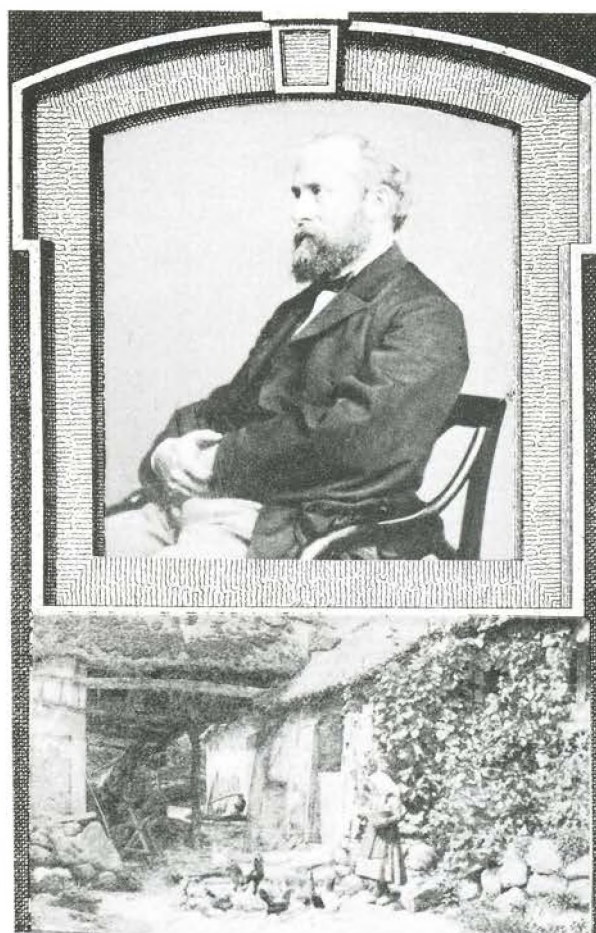
V. Melbye 1824-1882

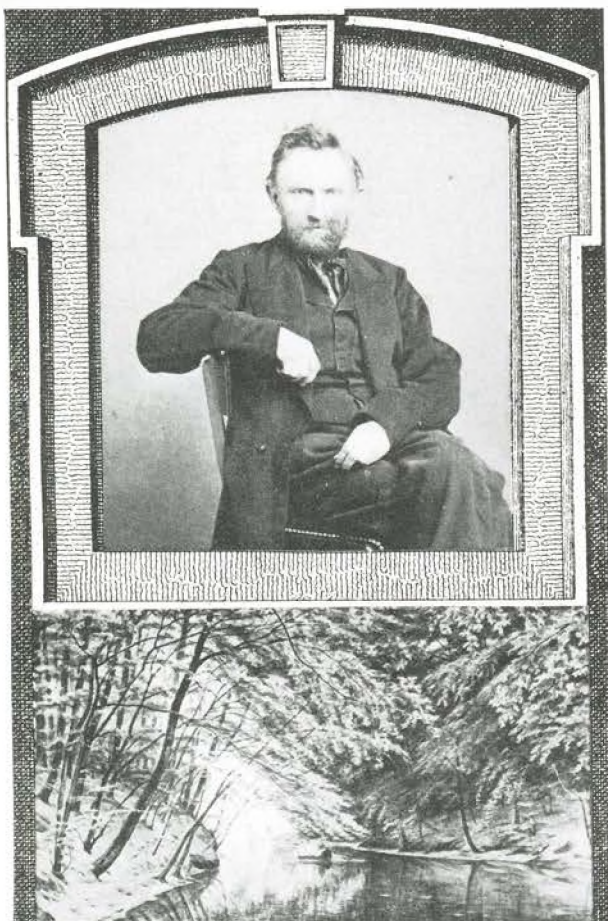
Chr. Dalsgaard 1824-1907

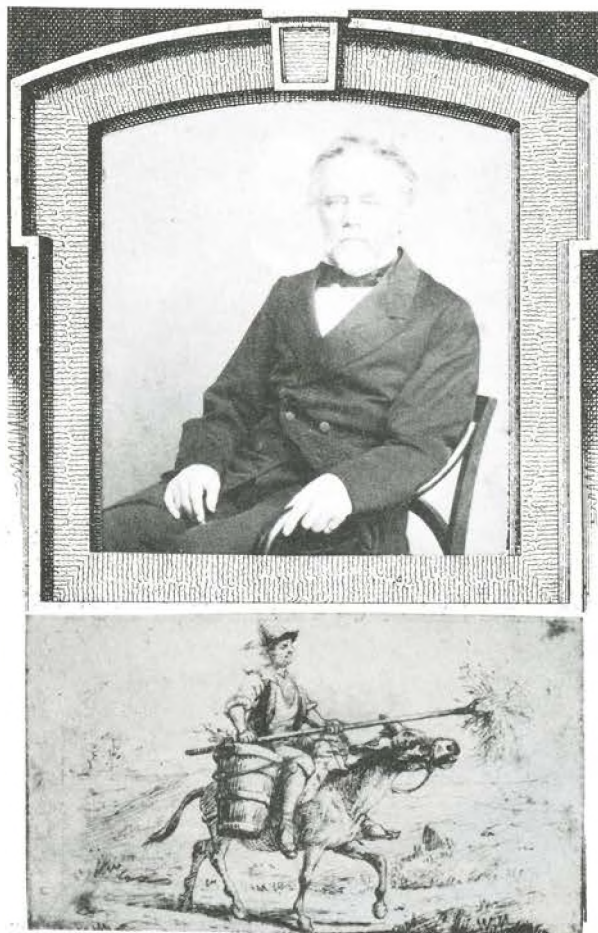
La Cour 1837-1909

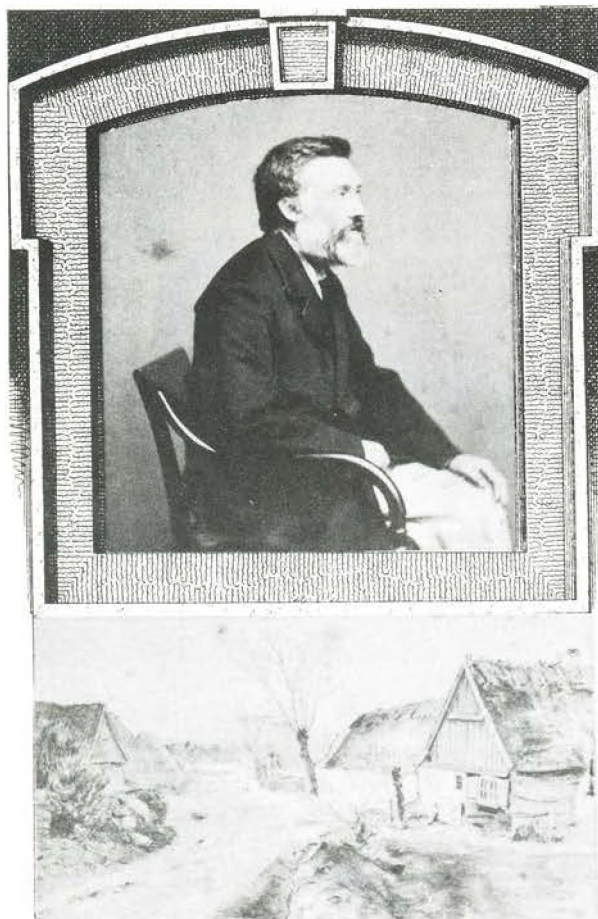
E. Vermehren 1823-1910

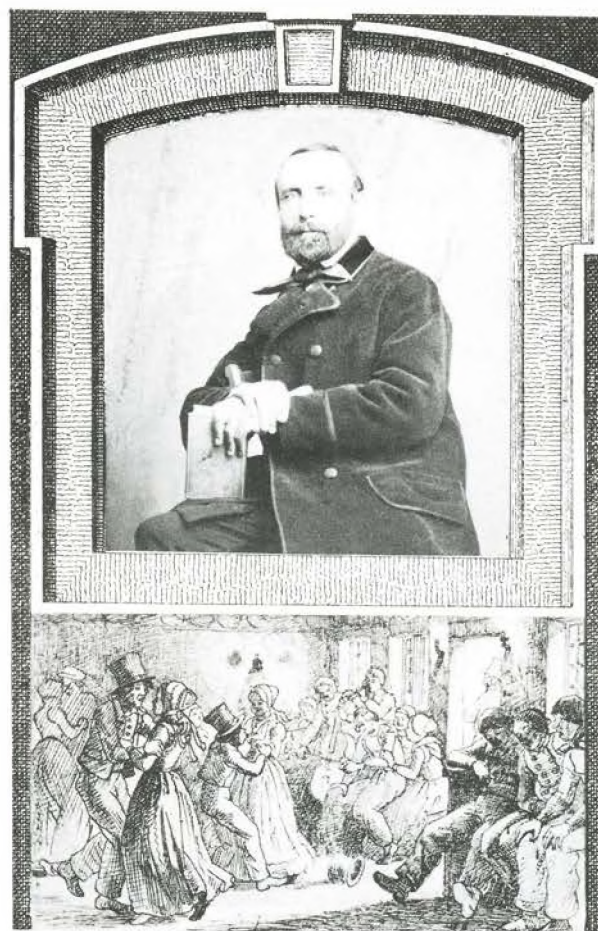
I.C.A. Kølbe 1827-1872

W. Marstrand 1807-1875

P.C. Skovgaard 1817-1875

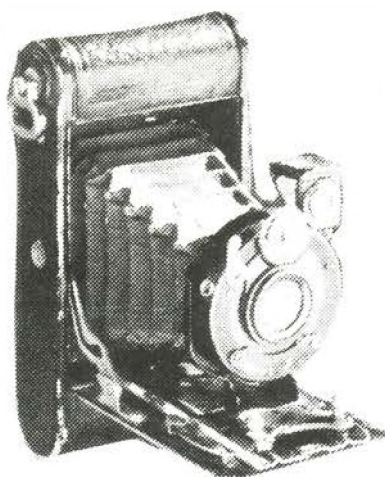
J. Exner 1825-1910

- leg med foto...

FORÅRSNYT
FRA
FOTOBOGFRONTEN

MADE IN JAPAN

THE COLECTORS GUIDE TO JAPANESE CAMERAS

1928. "NIPCALETTE"(MINOLTA)

Rullefilms-klappkamera med format 40x65mm på "127" rullefilm. Forsk. optikversioner - f:6,3/75mm (3-lins.), f:4,5/75mm (4-lins.) og den to-linsede Akromat f:8/75mm. Lukkere, 1/125-1/100, 2) 1-1/125, el. 3) 1-1/300 sek.- alle m.T og B. Mål: 70x130x25mm Vægt: 300-340gr.

Hermed introducerer vi for første gang en reference-bog om japanske kameraer. Det drejer sig om en engelsk oversættelse af et japansk originalværk beregnet til et stort hjemme-samler-marked.

Bogen dokumenterer 2.205 styk kameraer produceret i JAPAN i årene mellem 1845 til 1984. Foruden facts gengives i bogen 20 kameraer på farveplancher, og 2100 kan ses i sort/hvid gengivelse.

Foruden alle de almindelige kameraer, er medtaget PROTO-TYPER, MINI-ATURER, LEGETØJS- samt "EEN-AF-SLAGSEN-kameraer. Bogen er på 328 A.4 sider og koster kartonneret

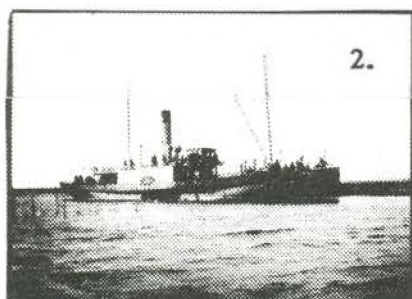
Kr. 985,-

氣
魄

ASK-O-RAMA udstiller HØJER-fotografen ANDREAS MARTINSENS kameraer, og eksempler på fotos taget i perioden mellem de to verdenskrige.

DK 7400 HERNING-BREDG.13-15·TLF.07-12 5514

2.

3.

1.

- 1.) Tysk ZEPPELINER (fra Tønder) på Vadehavspatrulje over netop det sted hvorfra det fremskudte dige nu udgår. 1917.
- 2.) Hjuldamper "FRISIA" klarede indtil midten af tyverne den store turisttrafik til VESTERLAND (Sild). Her lægges til ved HØJER SLUSE.
- 3.) Fra Karosserifabriken i Højer leveredes bl.a. biler til det danske Kongehus. Mange af limosinerne blev fotograferet af Martinsen.

Annonce

HANS EDVARD NØRREGÅRD-NIELSEN

KONGENS KØBENHAVN

EN GULDALDERMOSAİK

Flemming Berendt

anmeldelse

Kunsthistorikeren, Hans Edvard Nørregaard-Nielsen har med denne bog præsteret det kunststykke, at være en god dirigent for de solister der beskriver deres samtid.

Ved at lade Søren Kirkegaard, H.C. Andersen, Fru Heiberg, Vilh. Bergsøe, Poul Martin Møller, tugthusfangen Ole Kollerup og andre være ciceroner igennem det København, der fremstod efter branden i 1795.

14. kapitler, 288 sider beskrivelse af steder, folk og skikke. Dagbøger, breve og erindringer er med stor kyndighed og indlevelse gengivet med en fortællelyst, der virker smittende.

Fotohistorisk set er de 123 billeder, som perler på en snor. De er fra København Bymuseum og Det kongelige Biblioteks samlinger, udvalgt af Ole Woldbye. Materialet er fra perioden 1840-1890 - mange for os kendte motiver, enkelte vist i Objektiv.

Billedteksterne er fyldige og dækkende - på side 250-251 er teksten desværre byttet om, men hvem kender ikke til det?

Det "nye" klassiske København begynder at tage form, dygtige arkitekter nogle hentet udefra, begyndte at opføre det København, som skulle blive en rigtig storby. Byplanlæggere med store visioner, overblik og ikke mindst magt til at udføre deres planer. Alt dette beskrives som een helhed.

Opbygningen af de centrale dele af byen samt områderne omkring søerne kan studeres på de reproducerede billeder - hvis kvalitet er acceptabel, god og jævn.

Få minutters gang fra Strøget-Østergade, de mondæne bydele, fandtes et København, der var aldeles anderledes.

80 kilometer rendesten flød med latrin samt alle former for affald, der ildelugtende flød igennem store dele af staden. En varm sommerdag i guldalderens København har været en blandet fornøjelse.

Facaderækken fra Holmens Kanal forbi Boldhusgade til Domus Technica. Udsnit af fotografi fra ca. 1865.

En professor skrev i dagbladet, at "Byen var påfaldende uhumsk, det stank af pis og lort i buegangene" - Rotterne myldrede direkte fra Holmens kanal ind i Det Kongelige Teater, eller hvad værre var, ind i de overfyldte kælderlejligheder, hvis kraftløse beboere blev et hurtigt offer.

De fotohistoriske billeder forlænger det skrevne ord, og man fornemmer guldalderens "romantiske" hovedstad. Denne bog er et stykke levende historieskrivning.

En fuldstændig kildeangivelse og register gør bogen velegnet som studiegrundlag ud i det fotohistoriske.

I PLATONS HULE.

Sontags bog om fotografien - det være sagt med det samme - bevæger sig på det filosofiske, sociologiske og politiske plan, lidt dermed også på det historiske og en del på det æstetiske. Hun forsøger at sætte fotografien på plads i forhold til mennesket-i-samfundet.

Dette markerer hun straks ved at lægge ud med en reference til Platons hule. I sit skrift om retfærdighed og samfund ("Staten") bruger Platon, 400 år før kejser Augustus, en lignelse, hvori menneskene - vi almindelige, allesammen - sidder lænkedede nede i en hule eller grotte med ryggen til dagens lys og uden mulighed for at se andet end nogle skygger af kunstige figurer, som bæres forbi et bål. Virkeligheden ser vi ikke. Ej heller det virkelige lys.

anmeldelse

Tom Feilberg.

Kun få - som Platon og Sontag - orker at undre sig over det, som synes at ligge lige for. Er det, vi ser, nu også det virkelige? Er måden, vi ser på, dikteret af virkeligheden ?

At undre sig over det givne er at filosofere, og det skal man til en vis grad kunne for at følge Sontags essays, som vil skærpe blikket for mange sider af ting, man måske troede at have fod på.

Hvis man ønsker at betragte fotografien som et afskærmet område uden for verdens kamp og kævl, som den ideale kolonihave eller fredhellige kæphest, så må man ikke læse bogen. Den er velegnet til at fjerne ethvert skin af uskyld og ufarlighed fra selv den tidlige fotografi, som var optakten til en dybtgående kulturel revolution. Intet er bare hyggeligt. Hvilket kan være en ubehagelig erkendelse. Hvis det skulle være resultatet af læsningen, er der kun ét middel: at læse bogen en gang til for at få tingene bedre på plads og så hygge sig mere bevidst !

Platon satte stor pris på billeder i betydningen lignelser, sproglige billeder, men ikke i betydningen skildrier, og han ville formentlig have taget afstand fra fotografiet som det rene blændværk. For så vidt kan der synes at gå en lige linie fra Platon til Sontag. De synes begge at være meget utrygge ved den magt, billederne har over sindene. Jeg finder derfor, at HULEN bør frem til overskriften. Det drejer sig om fotografiets forhold til vort forhold til virkeligheden.

Hvad har nutidens alle steds nærværende billedmageri gjort ved os, vort samfund og vor opfattelse af virkeligheden ?

Ikke at Sontag har de endelige svar, men hun åbner øjne og skaber sammenhænge.

Hvorfor tager vi som turister altid kompulsivt billeder af de samme kendte seværdigheder, herunder os selv ? Hvorfor bliver man ofte skuffet, når man ser "the real thing" efter at have kendt den fra fotografier ?

Hvorfor er det tabu at smide fotografier i skraldespanden ? Hvorfor fotograferer reporteren mordet i stedet for at forhindre det ? Hvorfor er fotografiet som kunst betragtet surrealistisk ?

Mange sådanne enkeltspørgsmål kunne pilles ud af teksten, men det generelle går dels på spørgsmålet om, i hvilket omfang fotografiet er istand til at repræsentere virkeligheden, dels på spørgsmålet om, i hvilken grad fotografiet er i stand til at ændre vor virkelighed eller være en del af den.

"Fotografien nøjes ikke med at reproducere virkeligheden: den genbruger virkeligheden - en for det moderne samfund karakteristisk proces. I form af fotografiske billeder tages ting og begivenheder i ny anvendelse, tillægges nye betydninger, som overskrider sondringerne mellem smukt og grimt, sandt og falsk, nyttigt og unyttigt, god og dårlig smag."

Intet kan som fotografien gøre ting "interessante" - dvs. få dem til at minde om noget andet.

I det sidste essay leger hun med tanken om, at vor verden i vid udstrækning består af billeder. Platons hule igen.

I bedste platoniske tradition (Platon troede ikke på demokratiet) fører hendes iøvrigt overbevisende dybsindighed over i det ideologiske: .. et kapitalistisk samfund kræver en kultur baseret på billeder. Det har brug for at levere en enorm mængde underholdning for at stimulere købelysten og bedøve smerten fra de klasse-, race- og kønsmæssige uretfærdigheder. Det har brug for bedre at kunne udnytte naturens ressourcer, øge produktiviteten, opretholde orden, føre krig og levere jobs til bureaukrater. Kameraets dobbelte evne til på én gang at gøre virkeligheden subjektiv og objektiv imødekommer på ideel måde disse behov og forstærker dem."

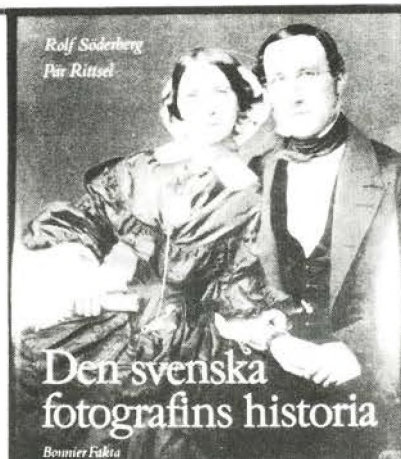
Her er vi tilbage ved en tid, hvor det også i New York var på mode at smide alt det mindre idylliske, man så i industrisamfundet, hen foran "kapitalismens" dør.

Det vides, at Susan Sontag i mellemtiden er blevet mindre villig til at tale om frihed og retfærdighed på "kapitalismens" bekostning: men her har vi hende som en, der har kastet lænkerne i Platons hule og set det sande lys. Ifølge Platon var hun da også forpligtet til at belære os andre, og det gør hun med sand åndelig terror !

Læs nu. Det er ikke kun teori. Der er også mange kraftige glimt af virkelighed.

anmeldelse

Flemming Berendt.

Med Bonniers forlag, 150.000 svenske kroner fra kulturfonden, samt de dygtigste repro og trykkerifolk i ryggen har Rolf Söderberg og Pär Rittsel givet sig i kast med at skrive den svenske fotografiens historie 1840-1940 - og det er blevet et pletskud.

Flottere kan en bog ikke fremstilles - tekst og billedmateriale er nøje afstemt. 342 sider - over 400 billeder, de fleste reproducerede efter originalbilleder. Alt udført af folk med kærlighed til deres fag.

Lars Jesper Benzelstierna, Sveriges første Daguerreotypist er i bogen præsenteret ved en enestående dagbogsskildring fra hans rejser i årene omkring 1840. Pär Rittsel har haft mulighed for at læse i dagbogen - et fotohistorisk vingesus.

De to forfattere har også haft mulighed for at rejse riget rundt til museer og privatpersoner for at samle materiale til bogen.

Man ville gerne undgå, at den blev for "Stockholmspræget".

Vi bliver derfor præsenteret for et meget bredt udvalg af Sveriges bedste fotografer igennem de 100 år.

Portrætfotograferingen 1860-1900 er skildret på 20 sider med et udvalg af samtidens kendteste personer, skuespillere, gøglere og andet godtfolk.

Et afsnit om By-billeder repræsenteres af fotografer som Carl de Shórengard, Johannes Jaeger samt Kasper Salin med hans fine billede "Gamla Stan" - og mange andre.

Genren social-dokumentation fra samme periode - her skal nævnes en fotograf som Axel Rydin, med billedet "Hvita bandets nykterhetsmöte", en svensk Jacob Riis - mange "nærgående" billeder der efterlader en klar dokumentation af sin tid.

Teaterfotografiet har fået sit eget afsnit. Dramatiske billeder med samtidens store skuespillere - prægtigt gengivet.

Et større afsnit - beskæftiger sig med konstnærstiden - piktoralismen og tiden derefter. Her har Sverige fostret mange store fotografer, Johan Hertzberg, Hermann Hamnquist, Hermann Sylwander og Ferdinand Flodin, de er her alle, de store, hver især repræsenteret med de ypperligste billeder.

Avisreportagen er også repræsenteret med bl.a. Axel Malmströms fantastiske billede "Brödkö på Stortorget 1917" - "Schackssalongen i Folkets hus 1920" - Sverige har været og er rig på illustrede blade, her ved er udviklet en stab af blændende billedfortællere.

Bogens tekstafsnit supplerer billederne på eksemplarisk vis. En stor og flot fotohistorisk bog.

Fotohistoriske bøger:

Seeing Through Photographs.
Michael Hiley
ISBN 0-86092-055-0. London.

Søren Lolk - den mærkelige
tåsingebonde. Tåsinge muse-
umslaugs forlag.

Gustav Wied - billeder 1901-
1914. Dan Turéll og Jørgen
Fisker.

Billeder fra det gamle Ka-
strup. Carl Flenburg.
Tårnby lokalhistorisk sam-
ling.

På strejftog i gamle foto-
grafier fra Frederiksborg
Amt. Kenno Pedersen.
Frederiksborg Amts historis-
ke samfund. 1986.

Nordsjælland i gamle post-
kort. Steffen Linvald og
Sven Nielsen. Forum 1979.

• Leica Historica 10 år •

Referat - Stauffenberg 1985.
Ole Schelde.

Der er flere 10-års-jubilæer indenfor fotohistorikerne, både i udland såvel som i indland.

Sidst i September 1985, fejredes i strålende solskin og dejligt, varmt vejr 10-års-jubilæer i den tyske "Leica Historica". Klubben afholdt et stort anlagt medlemsmøde på Burg Staufenberg, netop der, hvor foreningen blev grundlagt af en entusiastisk lille skare i 1975. Staufenberg er en idyllisk lille, højt beliggende landsby med en "Burg" fra riddertiden. Af foreningens ca. 350 medlemmer (fordelt over hele verden, men med et stort overtal af nostalgiske tyske medlemmer) mødte vel ca. 100 op - mange med koner og nogle endog med børn.

Der var festligt og hyggeligt samvær allerede fra fredag aften, hvor der blev lejlighed for mange gamle venner at træffes - lørdag skulle alle mødes på det lokale bymuseum, der nu rummer en pæn lille fotohistorisk samling, selvfølgelig med stærk overvægt af Leitz-produkter (Wetzlar er kun ca. 15 km derfra).

Her stillede alle de fremmødte op til den store gruppefotografering. Senere samme dag var der mulighed for at se og bedømme en mængde fotos, som medlemmerne havde indsendt til den årlige fotokonkurrence - det billede der fik flest stemmer vandt "vandrepokalen", som består af en "Ur-leica" på fod. Mange af de indsendte arbejder var både smukke og seriøse, men publikum valgte at kåre et "morsomt" billede af to børn, der legede med et WC.

Lørdag eftermiddag var der den store børs i Staufenbergs "Stadthalle" - et vældigt rum, der ikke var nær så hyggeligt, som lokaliteterne på borgen. Desværre har der i de senere år været dels en afmatning i købelysten, dels dukker flere og flere "sjakaler" op med deres enorme kufferter med varer til ligeså enorme priser - slet ikke i klubbens oprindelige ånd - men det er der nok ikke meget at gøre ved. Det hele er blevet alt for kommercielt - fx. så jeg en italiensk opkøber gå rundt med over 20.000 DM på lommen i kontanter.

Om aftenen blev dørene slået op for den mest overdådige buffet, jeg nogen sinde har set - man var næsten fløv, når man samtidig tænkte på de sultende i Afrika - flere tyske deltagere gav udtryk herfor.

Men lækkert og festligt var det i højeste grad.

90 havde meldt sig til aftenarrangementet - desværre "glemte" 29 at fortælle at de alligevel hellere ville "glide" efter børsen, så der var nogle tomme pladser og bestyrelsen fik en kedelig ekstraregning.

Den svensk/tyske Herr Schönherr og hans elegante frue stod for aftenarrangementet, med smukke uventede til den flittige bestyrelse, med stor tombola (masser af gaver fra både AGFA og KODAK m.fl.) - aftenen sluttede med dans - dametur, konkurrencepardans med appelsin mellem panderne o.s.v. alt sammen meget festligt og gemytligt.

Aftenen kostede kun 45.-DM. Pr. deltager, dog excl. drikkevarer - bortset fra velkomstdrinken.

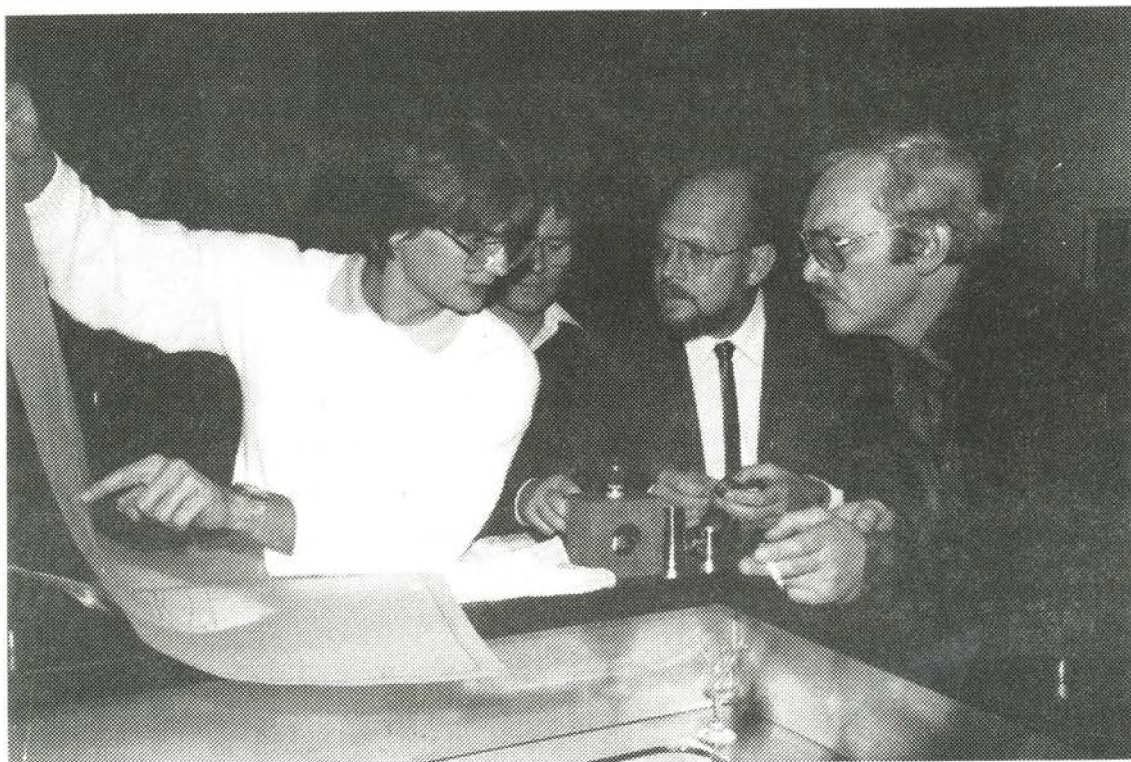
I anledning af jubilæet har bestyrelsen ladet udarbejde en art festskrift "10 Jahre Leica Historica" oplag 350 nummerede ex. til en subscriptionspris af kun 60.-DM. Bogen er i stift rødt bind stort format og med 143 s. på glittet papir - et virkeligt smukt arbejde. Artiklerne drejer sig om sjældne Leitz produkter i forbindelse med Leica - tilbeger, der fx. kun er fremstillet i 1 forsøgseksemplar m.v. virkelig en spændende bog for feinschmökkere.

• Club Daguerre 9 år •

Referat - Lüneburg 1985.
Ole Schelde.

Den store "altfavnende" tyske fotosamlerklub med navnet "Daguerre" fylder 10 år i 1986 - dette skal fejres på en borg nær den østrigske grænse - her blot et referat af det sidste møde, der holdtes på hotel "Seminaris" i Lüneborg - kun 6 timers samlet kørsel fra København.

Ikke mindre end 4 fotohistoriske foredrag afholdtes i løbet af lørdag eftermiddag og aften - eet af emnerne var gl. postkort med fotohistorisk indhold - morsomt behandlet af den af os så bekendte Werner Umstätter. Om aftenen "fin" middag med underholdning - amerikansk lotteri, sang - de optrædende var klædt i lokal sømandsdragt - desuden en tryllekunstner, der gjorde vældig lykke. Til sidst dans. Desværre forekom lokalet for stort og ikke rigtigt hyggeligt - hele hotellets atmosfære var noget kølig og for pompøs til at vi befandt os rigtig vel - men man kunne jo i det mindste få sig en hyggelig snak med gamle bekendte fx. Cornwall og Abring, Umstätter og andre.

Werner Umstätter - yderst til højre lytter intenst til konstruktørens forklaring om fremstillingen af en Dubroni-replika.

Verdens første Instant-kamera. (indbygget fremkaldertank) Patenteret i England den 21. december 1864 af G.J. Bourdin. Kameraet kom til at hedde "DUBRONI NR.1" - navnet er et anagram på konstruktørens navn.

Foto: Ole Schelde

Søndag formiddag det traditionelle "Damenprogram" d.v.s. en byvandring, som jeg foretrak at gå med på. De fleste øvrige mandlige deltagere gik til bestyrelsesvalg og benefice-auktion.

Jeg forstod bagefter at der havde været en del diskussion og utilfredshed på valgmødet, men da jeg anser det for "indre tyske anliggender", så valgte jeg ikke at blande mig i det.

Efter frokosten afholdtes der børs. Forudbestilling af bord - for medels 25 DM var nødvendig. Det var mit indtryk at handelen også her gik ret trægt - allerede efter to - tre timer pakkede de fleste sammen og kørte hjem.

Til sammenligning tjener mine oplevelser på hotel Höchster Hof i Frankfurt i 1980-81, hvor over 100 stillede op og hvor bordene simpelthen bugnede af værdifulde varer til nogenlunde rimelige priser.

Tiderne og stedet (Lüneburg er for nordlig for de fleste tyske Club Daguerre medlemmer) bevirkede at det hele gik lidt trægt.

Alt i alt var mødet godt arrangeret og ganske festligt - men måle sig med det i Stauffenberg kunne det på ingen måde.....

Mødereferat

November mødet:

Ole Schelde og Agfa's direktør Hans Bonnesen, fremviste deres fælles Dia-schow, "Radioen, der forsvandt i Madum sø".

Næsten 40 medlemmer fik lejlighed til at se denne spændende beretning fra besættelsen. Dygtigt lavet, brilliant fremført, refererer den, vil jeg ikke, kun sige, synd for dem der ikke mødte op. Næste fremvisning må være TV.-1-2-3....

Esben Kjeldbæk, fra Danmarks Frihedsmuseum viste en film fra besættelsens hverdag - til sidst fik han overrakt en 16 mm film optaget i dagene omkring den 4-5. maj 1945. Gave fra Flemming Berendt, som var blevet gjort opmærksom på den af Svend Nielsen. Fag-Foto.

December mødet:

Pyntede borde, dejligt hjemmebag og levende lys - det var hvad der ventede de omkring 50 medlemmer til vort årlige julemøde.

Auktionen blev ledet af Ole Schelde og Erik Sundahl, med de sædvanlige bisiddere.

"Isenkram" i lange baner, til svingende priser - det meste blev solgt - og det sidste hammerslag fik omsætningen op over Kr. 11.000 - rigtigt pænt. Jule-gløg og småkager afsluttede aftenen.

Januar mødet:

"Daguerreotypi 1839" - "Holografi 1986" - fotohistorie!

Tidligere leder af Optisk Laboratorium, Werner Olsen sagde for over 1/2 år siden JA til at holde et foredrag og demonstrere Holografiets mystiske teknik.

Tidspunktet var perfekt, idet det første permanente Holografiske Museum har set dagens lys i København. Desuden har byen besøg af en omvandrende samling, ejet af en tysk storsamler.

Werner Olsen fortalte os om hvorledes lysbølger skal forstås og tolkes samt sættes ind i en sammenhæng med laser-lyset. Denne facinerende teknik blev grundigt gennemgået - eksempler på hvordan man gør blev demonstreret og alle var dybt imponeret over disse "tryllekunstner".

TAK til Werner Olsen, for det store forberedende arbejde til sådan en aften. Næsten 50 medlemmer var mødt op. Et virkeligt godt fremmøde.

Råd til samlere: Gå ud og køb de bedste Holografier der tilbydes på markedet, pris omkring Kr. 400.00 - om få år er teknikken ændret totalt og disse første Holografier vil være sjældne.

•auktionen torsdag, den 12. december 1985.

	Tilgt.	Min.kr.	H.sla
1. 3 Box cameraer.			30
2. Ica 6½x9, Helios 1:8.	B		130
3. Ernemann 9x12, Dobbelt objektiv ser. A.	C		90
4. Kodak 1A Junior m. griffel.	B		50
5. 3 Box cameraer.			40
6. Kodak No. 1 Junior m. griffel.	C		50
7. Kodak Folding No. 2B Hawk Eye.	B		30
8. Kodak Folding Brownie 6x9.	B		35
9. Kodak Vest Pocket mod. B m. griffel.	B		190
10. Zeiss Ikon Cocanette, Novar 1:6,3, BT.	B		130
11. Agfa Billy Clack 6x9.	B		50
12. 1 mes. optik Extra Rapid Aplanat og 2 løse lukkere med opt.			310
13. 3 elektriske belysningsmålere.			50
14. Div. optiske lysmålere m.m.			170
15. 3 Box cameraer.			40
16. Kasse med div. kassetter 6x9 og 9x12.			360
17. Agfa Billy Record 6x9.			70
18. 1 kasse glasnegativer	B	200	.
19. EXA 1b, Domiplan 2,8/50 (42 mm gevind).	A	250	180
20. Flektogon 2,8/35, sort, Exakta-bajonet.	A	250	250
21. PENTACON SIX TL, Biometar 2,8/80, BT.	A	1200	1200
22. Biometar 2,8/120, Pentacon-bajonet.	A	400	410
23. TTL-prismesøger til Pentacon Six.	A	450	450
24. Billedfeltlinse, mat, til Pentacon Six.	A		45
25. Tessar 4,5/105 m. 36 mm gevind. (Til pladekamera).	A	100	125
26. Lupsøger og vendering til Pentacon Six.	A	150	200
27. Norka kopieringskasse til glasplader	C		40
28. 200 stereobilleder, hovedsagelig Danmark	B/C		260
29. Sigvart Werner: Danmarks Naturfredning, 6 bind.	B		120
30. 19 Pathe 9½ mm film.	B/C		50
31. Rodekasse m. "antikke" fotoremedier.			50
32. KZ 16 mm fremviser. (stum).	B/C		130
33. Stereoscope No. 1. Til dias 45-107	A		60
34. Tenax, Goerz lox14, Dagor 15 cm, dobb. udtræk. (film og pl.)	B	300	300
35. Agfa Optima 24x36 projektor. Før-krigsmodel.	A	100	.
36. 2 gamle billeder fra København ca. 1860 og 1920.			.
37. Bolex B 8, 2 linser, pistolgreb og taske.		220	180
38. Foldestativ med kuglehoved.			70
39. Projektionsbord med dobbelt plade og lynkobling.		200	160
40. Kuglehoved (kraftigt).			100
41. Turistdias fra 1905, 8x8, Schweitz I&II.		100	100
42. Do. Nordtyske badesteder, 2 kasser.		100	100
43. Do. Rhinen og Riesengebirge, 2 kasser.		100	100
44. Do. Norge, 1 kasse.			20
45. Laterna Magica, 8x8 kolorerede, eventyr.			60
46. Do. Jesu liv.			10
47. Bog: Kunsttryk, Norge 1914.			40
48. Contax håndbog 1933			110
49. LAACK Anastigmat 3,5/10 cm, til projektion.	B		25
50. EIKONAR, dob. Anastigmat 5,4/21 cm.	C	300	.
51. HERMAGIS, dob. Anastigmat 20 cm. (bl.a. Karoussel).	C/D	250	260
52. Achromat frontlinse 25 cm.	C	100	.
53. NOKTON 1,5/50 mm. Til Prominent	B/C	600	.
54. Summitar 2/50 mm	C/D	250	280
55. Schneider Wide-forsats o.85x.	B	150	.
56. Leitz BEHO, repro m. 3x4 udtræksben.	C	100	100
57. Eumig Super 8 med motorzoom.	D	100	70
58. Diasfremviser m. automat. fremf. af billedbånd.	B/C		120
59. Agfa Diamator (til alm. mag.), objektiv mangler.	B		30
60. Kodak 6x9 klap m. BT.	B		70
61. Pose med div. lødertasker og B-tasker.	C		30
62. Pose med 5 spejlrefleksobjektiver, delvis def.	B/D		70
63. Pose med div. mindre objektiver samt 2 proj. objektiver.	B/D		60
64. Elektronblitz: HITACON til llo app.	B		30
65. 2 stk. blitz.	B		15
66. Pose med Leitzmellelæmring, skæremaskine, Pattersontank.	B/C		40
67. Kodak Bulls Eye 2.	D		100
68. Anator-Fotografen 1912-13-14 indb. og 29 løse numre.		200	200
69. Photographisches Praktikum 1931 (David).		250	260
70. Brit. Journal of Photography 1938 indb.		100	110
71. Fotobøger og hæfter, ældre og nyere, 10 stk.		200	200
72. Agfa Super Silette L, Col. Solinar 2,8/50, m. BT.	B	275	225
73. Minolta AL, optik 2/45 (1/1000) m. BT.	B	275	200
74. Miranda Sensorax, 1,8/50, m. skakt og prismesøger.	B	650	430
75. ZACHRY, nærindstillingssnekke for Leica og Contax.			30
76. Binomaster Unit.			40
77. Politikamera 9x12 til nærfoto.			115
78. Ica projektor 8½x8½ u. optik m. kasse.			35
79. Div. fotoblade og brochurer.			60
80. Div. 16 mm filmklip.			80

Charlottenborg

24·4—1·6

Ib Rønne Kejlbo

Det Kongelige Biblioteks Billedsamling har fået en enestående chance for at vise ansigtet udadtil. Man har fået tilbudt at arrangere udstilling i Udstillingsbygningen ved Charlottenborg i dagene fra den 24. april til den 1. juni. Hele bygningen vil blive taget i brug. Over 1.000 billeder vil blive ophængt. Udstillingen vil udelukkende omfatte fotografier. Billedsamlingens grafik må forblive i skufferne, men da samlingen løseligt anslået rummer mere end 1 mill. fotografier, er der nok at vælge ud fra endda.

Det vil således kun blive et lille udpluk af fotografisamlingen, der kan vises på udstillingen. Måske en god fotograf vil ikke være repræsenteret, idet udstillingen som sådan skal give et billede af fotosamlingens spændvidde.

Udstillingens formål er dels at vise Det Kongelige Biblioteks fotosamling, dels at stimulere den pågående debat om fotografiets som kunst- og at fremme forslaget til etablering af et nationalt fotomuseum, opbygget omkring Det Kongelige Biblioteks fotosamling.

Billedsamlingen rummer skatte fra fotografiets barndom, skatte som sagtens kan danne grundlag for en fotohistorisk samling, fuldt ud på højde med udenlandske musées. Mængden af dokumentarisk-historisk fotografi helt op til vore dage er overvældende og mængden af idéfotografi/kunstnerisk fotografi er stor og stadig voksende. Spændingen mellem disse to retninger, dokumentarisk overfor kunstnerisk fotografi er også et tema, som Billedsamlingen med denne udstilling håber at kunne belyse og dermed give sit bidrag til diskussionen om fotografiets som kunstart.

Billedsamlingen har valgt at dele udstillingen op i en halv snes grupper for at vise bredden i samlingen og for at helhedsindtrykket af så stor en udstilling ikke skal blive for overvældende og hvad værre er, få et rodet og tilfældigt præg.

Udvælgelsen af billederne er baseret på nævnte formål og er udvalgt med behørigt hensyn til såvel kronologi og genrer som til billedernes kunstneriske og æstetiske kvalitet.

Vi siger VELKOMMEN til Dansk Fotohistorisk Selskabs medlemmer!

Fotografmester Andreas Ehlers Larsen. (1885-1962) Fotograferet i Fåborg 1909. Særtryk til Objektiv. Det Kongelige Bibliotek.

Det årlige "LOPPEMARKED" på Randbøldal kro - den 5. oktober 1985, blev som sædvanlig et tilløbsstykke. 35 medlemmer mødte op flest fra det jyske - og der blev handlet livligt. Flemming Berendt viste en serie dias der handlede om "Enhver fotosamlers drøm".

Belysningsvæsenets idrætforenings fotoafdeling markerede sit 50 års jubilæum med en flot udstilling af Arne Reimanns foto-mekaniske seværdigheder i dagene 2-10. november 1985.

En flot opstilling udført af Arne Reimann og Holger Duseberg. Udstillingen var godt besøgt. En TAK til de to medlemmer!

TEKNISK MUSEUM. Ole Rømersvej. Helsingør.

Fra ca. den 15. juni - vises en udstilling af gamle fotografier der illustrerer bilismens udvikling i Nordsjælland.

Udstillingen vil være tilgængelig hele sommerhalvåret.

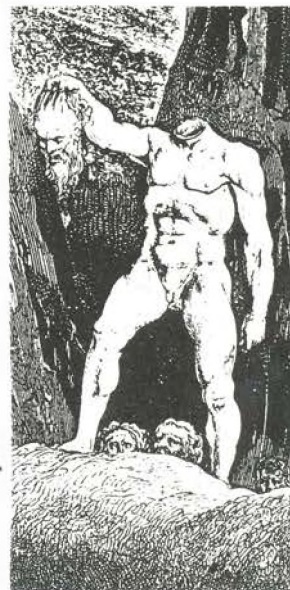
GEMT OG GLEMT I 70 ÅR!

Siderne 31-32 var desværre byttet om - beklager meget.

"Vor Historie 1975-1985"

På LANDSMØDET 28-29. maj 1983, blev bestyrelsen udvidet med 2 medlemmer, Steen Sværke Nielsen og Erik Sundahl.

Steen tager sig af vore auktionslister, desuden er han en flittig "pakkemester" - når Objektiv skal kuverteres. Erik, har ved flere lejligheder været den perfekte planlægger af vore ekskursioner. Den store navne-liste er også hans værk. Hermed en undskyldning for, at disse oplysninger var "smuttet". De mørke billeder, skyldes, at alle billeder var farvefotografier hidrørende fra et album udlånt af Jan Klinksgaard.

Redaktøren.....

Grænseoverskridende hobby-aktivitet stoppet af det vesttyske toldvæsen

Danske og hollandske foto-samlere fik deres ting beslaglagt på det seneste »Foto-Flohmarkt« i Hamborg

TO TRE GANGE årligt gennem flere år er der i Hamborg Haus i Hamborg blevet afholdt et stort foto-loppemarked med en lokal foto-samlers-organisation som arrangør. Og der er en lang tradition for, at adskillige udenlandske foto-historikere - bl.a. danskere og hollændere - kommer til stede for at bytte og handle med deres vesttyske kuller. Det er ikke usædvanligt, at omkring en halv snes danske foto-samlere fra hele landet deltager i de populære loppemarkeder i Hamborg.

Så stor var den danske repræsentation også ved det seneste Foto-Flohmarkt i Hamborg Haus en lørdag, hvor otte civilklædte toldbedsmænd to timer inde i forestillingen troppede op og beslaglagde fire danske og to hollandske deltagers bytte- og handelsobjekter. En af de danskere, der fik beslaglagt sine ting, fik dem imidlertid udleveret igen, fordi han protesterede voldsomt.

Nu sidder de tre mere bekendte danskere i uvidenhed om, hvorledes de har forbrudt sig mod de vesttyske toldbestemmelser og hvad der sker med de apparater og øvrige foto-historiske materiale, de fik beslaglagt i Hamborg.

Sprog-problemer

— Efter at tingene var blevet lagt tilbage i vor tasker og disse var blevet plomberet

og inddraget, fik vi en kvittering - men på grund af sprogvanskeligheder blev ingen af os rigtig klar over, hvad vi har gjort forkert og hvad der vil ske med vore ting, siger en deltager fra Nordslesvig, der har spurgt Flensborg Avis, om vi måske kan finde ud af, hvorledes de uheldige danske foto-historikere skal forholde sig for at få deres fotoudstyr tilbage. Samme deltager bemærker i øvrigt, at hans eget private, moderne fotografapparat blev beslaglagt ved samme lejlighed.

— Vil det danske toldvæsen - som en service overfor de pågældende danskere - prøve at forhøre sig om sagen hos deres vesttyske kolleger? har vi spurgt trafik-kontrolchef Børge Rasmussen, der har kontor i den fælles danske toldterminal i Padborg. Det ville Børge Rasmussen ikke med den begrundelse, at han ikke kan blande sig i sine tyske kollegers dispositioner. Han henviser til en direkte kontakt med den toldmyndighed i Hamborg, der har foretaget de pågældende beslaglæggelser.

Uforståelige kvitteringer

De kvitteringer, tolderne udstedte ved beslaglæggelserne, er forsynet med nogle for danskere og øvrige EF-borgere uforståelige forkortelser, som oversat fortæller, at det er Tjenestested Fri-

Havnen, Elben under hoved-toldadministration i Hamborg, der har foretaget beslaglæggelserne.

Her konstaterer chefen, Karl-Heinz Wolff, overfor Flensborg Avis, at han ikke kan udtale sig til tredje-person om konkrete sager.

Det vil sige, at han ikke kan få at vide, hvad toldvæsenet foretog sig på loppemarkedet i Hamborg lørdag den 14. september selvom der er tale om et stort offentligt arrangement med flere deltagere og besøgende.

Burde have betalt moms

Vi har herefter rådført os med en dansk stor-eksportør af antikviteter til Vesttyskland, der indledningsvis præciserer bestemmelserne for udørsel af den slags ting fra Danmark til Tyskland.

— De pågældende danske deltagere i loppemarkedet burde have afleveret en liste over det, de bragte med sig, hos de vesttyske toldere ved indrejsen og deponeret et momsbeløb i overensstemmelse med tingenes salgspris og så ved hjemkomsten have fået regnestykket gjort op efter køb, salg og bytte. Så havde de været på den sikre side.

— Men jeg begriber ikke, det tyske toldvæsen overhovedet gider beskæftige sig med det - og jeg tvivler på, at toldvæsenet overhovedet har nogen adgang til at blande sig. Idet der - som jeg kan forstå - slet ikke er tale om professionelle foto-handlere, men om almindelige læmmetagere.

Den pågældende antikvitets-eksportør forklarer i øvrigt, at der ikke er told på kunst, antikviteter og zar-

teter i det hele taget - og at den tyske moms på den slags ting varierer mellem syv en halv og fjorten procent afhængigt af, hvad der er tale om. F.eks. betragtes et maleri uden ramme som en forbrugsvare, hvoraf der betales syv en halv procent i moms, hvorimod en i ramme er en luksus-ting, der beskattes med fjorten procent.

Museums-genstande fritaget for moms

— Men gamle ting af museumsverdi er helt fritaget for moms. Så hvis de uheldige danske foto-samlere kan få en erklæring fra et fotomuseum om, at deres ting er værdige til at blive udstillet på museum, så kan de kvit og frit hente dem hos toldvæsenet, siger antikvitetshandleren, der i øvrigt mener, at den arrangerende forening i Hamborg bør drage til ansvar for det passerende og at der burde rejses en politisk sag via det danske udenrigsministerium.

— Men, tilføjer han, den nemmeste og hurtigste måde, de danske fotosamlere kan få deres ting hjem på, er nok at vente på et udspil fra toldvæsenet og så betale en eventuel toldbøde. Jeg kender det vesttyske toldvæsen. Det er tungt at danse med, når først det får sat sig noget i hovedet.

Han er i øvrigt sikker på, told-aktionen ved det pågældende loppemarked var foranlediget af lokale foto-handlere.

— Disse loppemarkeder er selvfølgelig en torn i øjet på branchen og så er det lettest og mest nærliggende at ramme arrangementet gennem de udenlandske deltagere.

Lauge

Hermed bydes nye medlemmer velkommen!!

Kunstakademiets Bibliotek
Kongens Nytorv 1
1050 København K.

Hans Nørgård
Samsøvej 33.2.
4300 Holbæk.

Jørn Hviiid
Kirkebakken 3. Helstrup
8900 Randers

René L. Christensen
Grøndalsvænge Alle 58
2400 København NV.

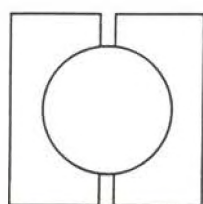
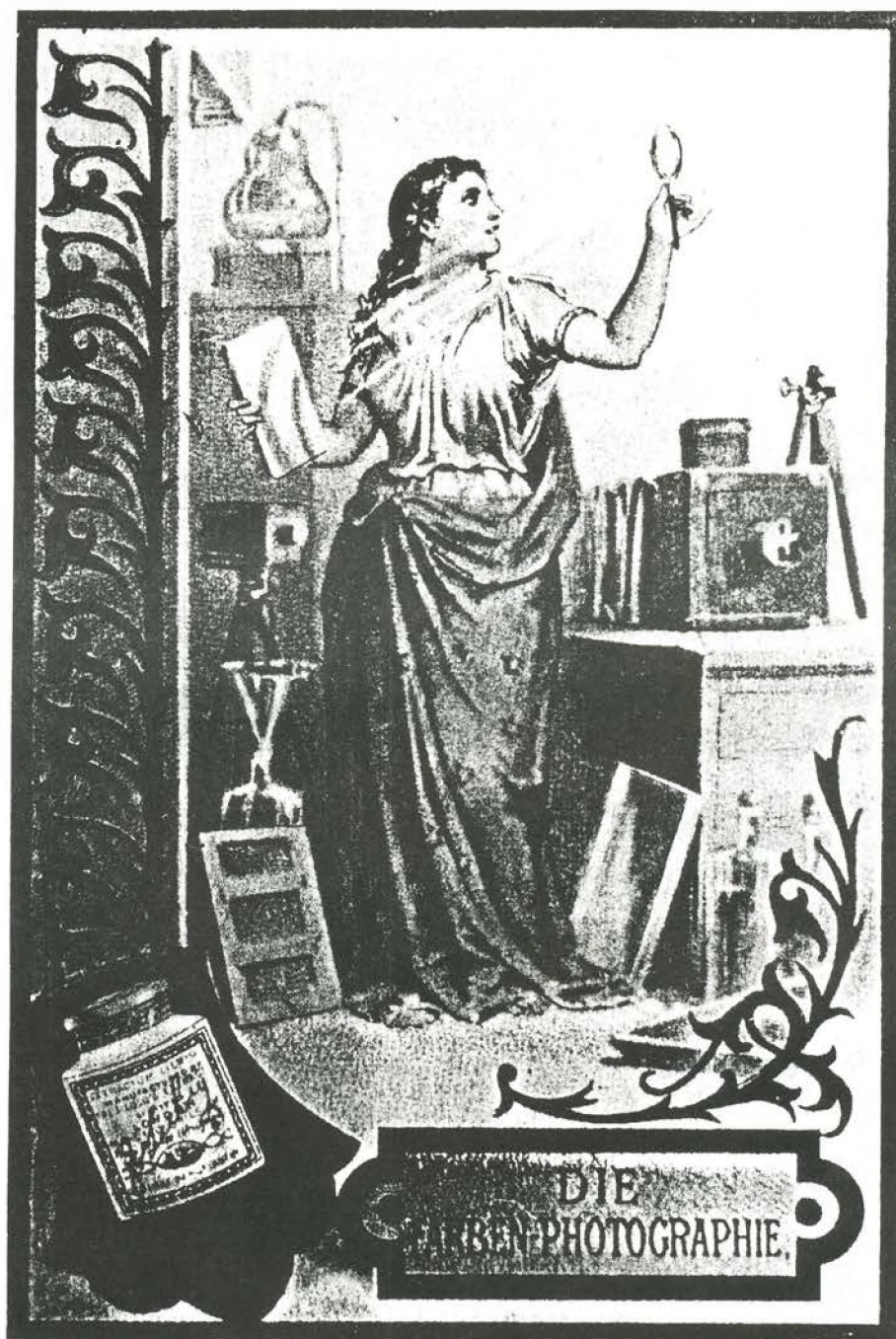
Erik Ammonsøn
Høstrupvej 11.
1950 Frederiksberg C.

Janet Lehr
891, Park Avenue
Ny 10021.
U.S.A.

Ove Lückner
PI 17687
54194 Skövde
Sverige.

Gunnar Byskov
Skelagervej 421
8200 Århus N.

Poul Jørgensen. Horsens - har haft besøg af fol-
bladet KINO, 2 sider fin omtale hvor P.J. for-
tæller om sin hobby - tillykke med det!

H-COLOR
FARVEBILLEDER

Århus 06-17 52 00
Lystrupvej 62
8240 Risskov dk
København 02-96 52 00
Farverland 4
2600 Glostrup dk

De 6 KODAK-reklamebilleder er optaget i årene mellem 1910-1920!

FOTO

Magasinet

LYNGBY

V/ Jørgen M. Gregersen

HOVEDGADEN 47, 2800 LYNGBY. TLF. 02-88 3676

Apparater fra tiden

FAG-FOTO

Frb. Allé 29

KØB-SALG-BYTTÉ

01-22 44 91

REIMANN'S fotoservice

ABEL CATHRINES GADE 25 . 1654 KØBENHAVN V

TLF. (01) 24 62 70 . GIRO 09-11 25 37

KAMERASPECIALISTEN

v/ Ib Helsted Larsen

Frederikssundsvej 136 - 2700 Brønshøj - Telf. (01) 60 63 17 - Giro 552 84 37

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. - (01) 54 55 90

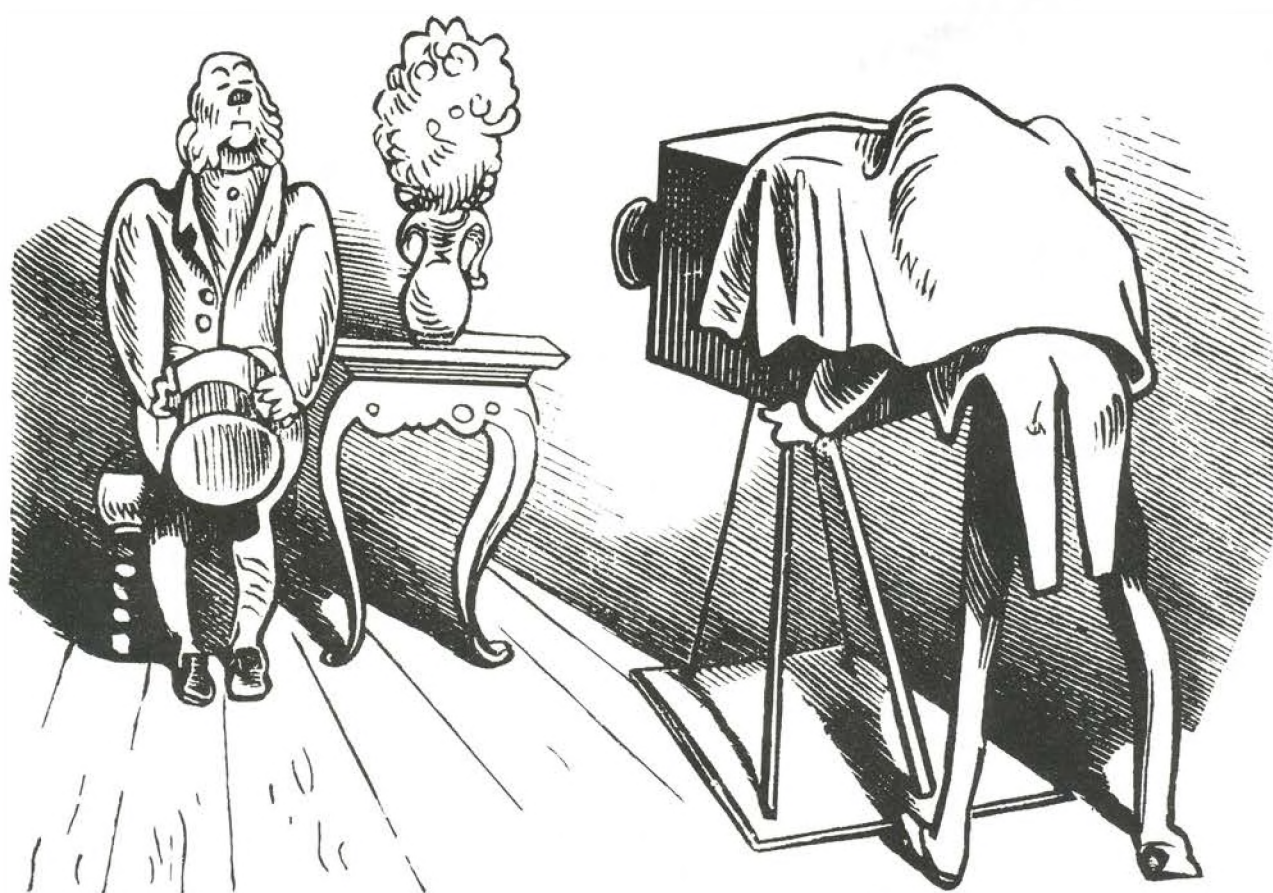

Vi ka' li' at handle

CENTRUM FOTO
Specialforretning i nyt og brugt fotoudstyr

ISTEDGADE 24. 1650 København V. ol 21 61 67

De ærede medlemmer har talentet;

har

Elite

Fine-Art papir

Med en Venlig hilsen til Wilhelm Busch

Annonce

Spalte — lukkeren

Lars Simonsen, Tilst - fandt i en skraldebøtte et postkortalbum. Blandt disse var der 19. stk med indpræget navn: Holger Damgaard - (Politikens første pressefotograf). Private postkort tiltænkt den nærmeste familie. Disse unike billeder er blevet affotograferet og vil blive anvendt i en bog om Holger Damgaard - der skal udgives på Gyldendals forlag.

John Philipp, gjorde opmærksom på, at en ven af ham, Vladimir Hermann var i besiddelse af en samling jule-postkort - ialt 350 stk. Disse postkort har været udstillet på Danmarks Fotomuseum i julemåneden. Tak til J.P. for orientering.

Erik Fersling, har på Rødovre Bibliotek holdt et foredrag om sine stereoskopbilleder. Måske får vi det at høre i Selskabet til næste sæson?

Kanonfotograf "Nielsens" apparat er via tegneren Ib Spang Olsen givet til Københavns Bymuseum. Fotograf Nielsen var kanonfotograf fra 1917 frem til 1975, på dette tidspunkt blev apparatet afhændet for Kr. 1.000.00.

74-årigt gys lå i kuffert i Ålborg. Dansk Sherlock Holmes film produceret på Nordisk Film i 1910, dansk stumfilms glasperiode. Titlen er "Hotelrotterne" og datidens store stjerne Ejnar Zangenberg spiller detektiven. Carl Schenstrøm, "Fyrtårnet" er også på rollelisten. Et filmhistorisk fund.

Den engelske forfatter Sir Arthur Conan Doyle (Sherlock Holmes) forfatter offentliggjorde i 1921 en bog med titlen "Alferne kommer" - heri blev de viste billeder offentliggjort som værende originale fotos af sådanne skabninger. Det er nu blevet bevist at billederne var og er, et bedrag. Ved hjælp af computeranalyser af dybdeskarphed og korntæthed i de oprindelige film, er det blevet afsløret af den amerikanske matematiker Robert Sheaffer, at figurerne er klippet ud i pap og enkelte sytråde er "iøjnefaldende".

Læs: Årets julehistorie, "En jule-Fe" - Objektiv Nr. 28. 1983.

"HERREGAARDSLIV 1887-1900" - Nikolai Kirke samt Nationalmuseet havde ikke udstillingsmulighed i 1986 til at vise de runde "Stirn-billeder. Vi håber det lykkes i 1987. Danmarks Fotomuseum.

"BALLON-TRIP 1890" - Svar til flere medlemmer: Historien er "gravet frem bid for bid - ballonbilledet, som blev fundet hos en antikvarboghandler, var begyndelsen. Herefter startede en næsten 3 måneders jagt på dokumenter og facts - 8 timer hver dag - før de sidste brikker faldt på plads. Det var en meget spændende sommer 1985. Frugterne af vort arbejde, afspejles bl.a. i, at "Dansk Fotografisk Tidskrift" har publiceret historien i sit blad. Desuden er den blevet oversat til tysk og engelsk for publikation ude i verden F.B.

Poul Jørgensen. Horsens. Vor KINO-mand i det jyske savner stadig apparater af enhver type. Film af næsten alle formater og hvad der ellers kan glæde en kinosamler. Ring på 05 62 90 86, efter Kl. 18:00.

KONSERVATORSKOLEN i København - har brug for glasplader af enhver art, størrelse og type - smid INTET bort - ring til redaktionen og jeg kommer gerne og henter det. De har brug for vor HJÆLP.

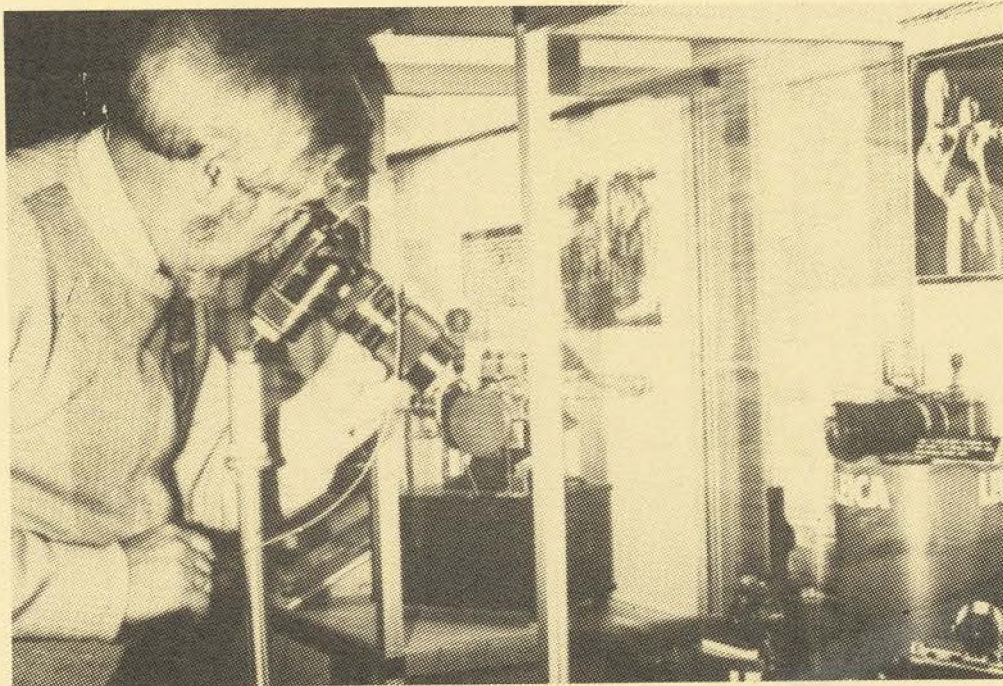

Foto: P. Ask Nielsen.

Kleine Dänemark - grose Fotomuseum!

Den 20. januar 1986 havde Danmarks Fotomuseum besøg af Peter Rott, redaktør for Club Daguerres medlemsblad i Tyskland. Peter Rott, der bor i Hamborg, var taget vejen direkte til Herning, med det formål, at skrive en artikel til bladet. Han var meget overrasket over, at finde et Fotomuseum i denne størrelse og kvalitet i det "kleine Dänemark", og har afsat 10 sider til sin beskrivelse overfor Club Daguerres medlemsskare.

AKTIVITETSPROGRAM 1986.

17. MAJ TIL 1. JUNI.

INTERNATIONAL FOTOGRAFI, ARRANGERET AF SELSKABET FOR DANSK FOTOGRAFI

2. - 29. JUNI.

50 FARVEFOTOGRAFIER AF DEN JAPANSKE FOTOGRAF SHINZO MAEDA.
MEGET SEVÆRDIGE BILLEDER. NATURBILLEDER MED STOR ENKELTHED.

3. JULI TIL 3. AUGUST.

UDVALGTE BILLEDER AF FOTOGRAF WEG - ÅRHUS.

4. - 31. AUGUST. (IKKE ENDELIGT FASTLAGT)

5. - 21. SEPTEMBER.

ÅRETS PRESSEFOTO 1985/86.

DANMARKS FOTOMUSEUM

Fotografi • Fototeknik • Fotohistorie • Fotogalleri

Åbent 13.00-17.00. (Mandag lukket) Omvisning udenfor åbningstid efter aftale

Museumsgade 3 Herning. Telf. 07-225322

Sommeren
1891

Med venlig hilsen

PHOTOGRAFICA

Skindergade 41 · Tlf. 01 - 12 62 52